

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

BANKU UZRAUDZĪBA

Norādījumi par klimata pārmaiņu un vides riskiem

Uzraudzības gaidas attiecībā uz
risku pārvaldību un informācijas
atklāšanu

**Piezīme. Šis dokuments ir norādījumu projekts,
kas tika sagatavots sabiedriskajai apspriešanai,
un attiecīgi vairs nav aktuāls. Sk. norādījumu par
klimata pārmaiņu un vides riskiem galīgo
redakciju (2020. gada novembris).**

BANKENTOEZICHT

2020. gada maijs

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Saturs

1.	Ievads	3
2.	Darbības joma un piemērošana	6
2.1.	Piemērošana attiecībā uz nozīmīgajām iestādēm	6
2.2.	Piemērošanas datums	6
2.3.	Piemērošana attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm	7
2.4.	Vispārējais prudenciālais regulējums	7
3.	Klimata pārmaiņu un vides riski	10
3.1.	Definīcijas	10
3.2.	Klimata pārmaiņu un vides risku iezīmes	10
3.3.	Apsekojumu novērojumi	14
4.	Uzraudzības gaidas saistībā ar uzņēmējdarbības modeļiem un stratēģiju	16
4.1.	Uzņēmējdarbības vide	16
4.2.	Uzņēmējdarbības stratēģija	18
5.	Uzraudzības gaidas saistībā ar pārvaldību un vēlmi uzņemties risku.	20
5.1.	Vadības struktūra	20
5.2.	Vēlme uzņemties risku	22
5.3.	Organizatoriskā struktūra	24
5.4.	Pārskatu sniegšana	26
6.	Uzraudzības gaidas attiecībā uz risku pārvaldību	29
6.1.	Riska pārvaldības sistēma	29
6.2.	Kredītriska pārvaldība	32
6.3.	Darbības riska pārvaldība	35
6.4.	Tirgus risku pārvaldība	37
6.5.	Scenāriju analīze un stresa testēšana	38
6.6.	Likviditātes riska pārvaldība	39

7. Uzraudzības gaidas attiecībā uz informācijas atklāšanu	41
Informācijas atklāšanas politika un procedūras	41
Par klimata pārmaiņām un vides riskiem atklātās informācijas saturs	44
Atsauces	46

1. Ievads

Pēc Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām un ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam pieņemšanas 2015. gadā valdības strauji īsteno pāreju uz zemu oglekļa emisiju un izteiktāku aprites ekonomiku globālā mērogā. Eiropas mērogā dokumentā "Eiropas zējais kurss" noteikts mērķis līdz 2050. gadam nodrošināt, lai Eiropa kļūtu par pirmo klimatneitrālo kontinentu. No finanšu sektora tiek gaidīts, lai tas uzņemtos nozīmīgu lomu šajā sakarā, kā izklāstīts dokumentā "Komisijas rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana".

Pāreja uz zemu oglekļa emisiju un izteiktāku aprites ekonomiku finanšu iestādēm nozīmē gan riskus, gan iespējas,¹ savukārt klimata pārmaiņu izraisītais fiziskais kaitējums un vides stāvokļa pasliktināšanās var būtiski ietekmēt reālo tautsaimniecību un finanšu sistēmu. Otro gadu pēc kārtas Eiropas Centrālā banka (ECB) savā **VUM risku kartē** euro zonas banku sistēmai identificējusi klimata pārmaiņu riskus kā būtisku risku noteicošo faktoru. ECB uzskata, ka iestāžu pieejai, apsverot klimata pārmaiņu un vides riskus, jābūt uz nākotni vērstai un visaptverošai.

ECB rūpīgi seko norisēm, kuras, domājams, ietekmēs euro zonas iestādes. Dokumenta "Komisijas rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana" mērķis ir novirzīt finanšu plūsmas uz ilgtspējīgiem ieguldījumiem, nodrošināt, lai ilgtspēja kļūtu par vadošo risku pārvaldības iezīmi, un veicināt caurredzamību un ilgtermiņa pieeju. Attiecībā tieši uz banku sektoru Eiropas Banku iestādei (EBI) tika uzticēti vairāki uzdevumi, kas ietvēra novērtējumu par to, kā vides, sociālos un pārvaldības riskus iespējams iestrādāt prudenciālās uzraudzības trijos pīlāros. Pamatojoties uz to, EBI publicēja **rīcības plānu ilgtspējīgai finansēšanai**, kurā ietverti iestādēm adresēti galvenie politikas paziņojumi stratēģijas un risku pārvaldības, informācijas atklāšanas, scenāriju analīzes un stresa testēšanas jomās.

Šajos norādījumos izklāstīta ECB izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku drošu un pamatotu pārvaldību saskaņā ar esošo prudenciālo ietvaru. Tajos aprakstīts, kā ECB skatījumā iestādēm būtu jāapsver klimata pārmaiņu un vides riski – kā ieviesto prudenciālo risku kategoriju noteicošie faktori –, formulējot un īstenojot savu uzņēmējdarbības stratēģiju un pārvaldību, un risku pārvaldības ietvarus. Tajā sīkāk skaidrots, kā ECB skatījumā iestādēm jāklūst caurredzamākām, uzlabojot informācijas sniegšanu par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

Šie norādījumi iestādēm nav saistoši, bet kalpo kā pamats uzraudzības dialogam. Šā uzraudzības dialoga ietvaros ECB ar iestādēm pārrunās iespējamus gadījumus, kad iestāžu prakse atšķirsies no šajos norādījumos izklāstītajām ECB gaidām. ECB laika gaitā turpinās izstrādāt savu uzraudzības pieeju klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldībai un informācijas atklāšanai, ņemot vērā regulatīvās norises, kā arī jaunāko praksi nozarē un uzraudzības jomā.

¹ Sk., piemēram, ECB 2019. maija "Finanšu Stabilitātes Pārskatu".

1. ielikums

Pārskats par ECB uzraudzības gaidām

1. No iestādēm tiek sagaidīta izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi, kurā tās darbojas, īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, lai tās varētu pieņemt pamatotus stratēģiskos un uzņēmējdarbības lēmumus.
2. No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās, izstrādājot un īstenojot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, integrētu tajā klimata pārmaiņu un vides riskus, kas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā būtiski ietekmē to uzņēmējdarbības vidi.
3. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, izstrādājot iestādes vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju, uzņēmējdarbības mērķus un risku pārvaldības ietvaru, ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, un nodrošinātu efektīvu klimata pārmaiņu un vides risku pārraudzību.
4. Iestādēm skaidri jāietver klimata pārmaiņu un vides riski savā risku, kurus iestāde vēlas uzņemt, ietvarā.
5. Tiek sagaidīts, lai iestādes savā organizatoriskajā struktūrā paredzētu atbildību par klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanu atbilstoši triju aizsardzības līmeņu modelim.
6. Tiek sagaidīts, lai iestādes sava iekšējo pārskatu procesa ietvaros sniegtu apkopotus datus, kas atspoguļo to pakļautību klimata pārmaiņu un vides riskiem, tādējādi ļaujot vadības struktūrai un attiecīgajām apakškomitejām pieņemt pamatotus lēmumus.
7. Tiek sagaidīts, lai iestādes iestrādātu klimata pārmaiņu un vides riskus kā noteicošos faktorus iestāžu risku pārvaldības ietvaros iekļautajās esošajās risku kategorijās, tādējādi nodrošinot to pārvaldību un monitoringu pietiekami ilglaicīgā periodā, un regulāri pārskatītu ieviesto kārtību. Tiek sagaidīts, lai iestādes identificētu un kvantitatīvi izteiktu šos riskus kopējā kapitāla pietiekamības nodrošināšanas procesa ietvaros.
8. Tiek sagaidīts, lai iestādes kredītriska pārvaldības ietvaros apsvērtu klimata pārmaiņu un vides riskus visos kredītu piešķiršanas procesa posmos, kā arī monitorētu šos riskus savos portfeļos.
9. Tiek sagaidīts, lai iestādes apsvērtu, kā ar klimatu saistītie notikumi varētu nelabvēlīgi ietekmēt darbības nepārtrauktību un cik lielā mērā attiecīgās iestādes darbību raksturs varētu palielināt reputācijas un/vai saistību riskus.
10. Iestādes tiek aicinātas nepārtraukti monitorēt ar klimatu un vidi saistīto faktoru ietekmi uz to pašreizējām tirgus risku pozīcijām un uz to nākotnes ieguldījumiem un izstrādāt stresa testu scenārijus, kas ietver klimata pārmaiņu un vides riskus.
11. Tiek sagaidīts, lai iestādes, kuras pakļautas būtiskiem klimata pārmaiņu un vides riskiem, izvērtētu, vai tajās veiktie stresa testi ir pietiekami, un attiecīgi iestrādātu šos riskus savos bāzes scenārijos un nelabvēlīgas attīstības scenārijos.
12. Tiek sagaidīts, lai iestādes novērtētu, vai būtiskie klimata pārmaiņu un vides riski varētu izraisīt neto naudas aizplūdi vai likviditātes rezervju sarukumu, un ja tā, iestrādātu šos faktorus savā likviditātes risku pārvaldības un likviditātes rezervju apjoma noteikšanas procesā.

13. Tiek sagaidīts, lai iestādes savu regulatīvo informācijas pārskatu sniegšanas ietvaros publicētu pamatotu informāciju un svarīgākos rādītājus par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kurus tās uzskata par būtiskiem, kā minimums, nodrošinot atbilstību [Eiropas Komisijas Pamatnostādnēm par nefinansiālas informācijas sniegšanu](#): [papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu](#).
-

2. Darbības joma un piemērošana

2.1. Piemērošana attiecībā uz nozīmīgajām iestādēm

Šajos norādījumos izklāstītās gaidas izmantojamas uzraudzības dialogā ar ECB tiešā uzraudzībā esošajām nozīmīgajām iestādēm. Norādījumus kopīgi izstrādāja ECB un valstu kompetentās iestādes (VKI), lai panāktu lielāku caurredzamību attiecībā uz ECB izpratni par klimata pārmaiņu un vides risku drošu un pamatotu pārvaldību saskaņā ar esošo prudenciālo ietvaru.² Turklāt tā mērķis ir uzlabot nozares izpratni par klimata pārmaiņu un vides riskiem un gatavību to pārvaldībai.

Tiek sagaidīts, lai nozīmīgās iestādes izmantotu šos norādījumus, ņemot vērā to riska darījumu pakļautību klimata pārmaiņu un vides riskiem.

Norādījumi neaizstāj un nemaina nevienu piemērojamo tiesību aktu. Šajā dokumentā un tā ielikumos aprakstītā novērotā prakse izmantota tikai ilustratīvos nolūkos un tā ne vienmēr jāpārņem un ne vienmēr atbilst visām uzraudzības gaidām. Šie norādījumi jālasa kopā citiem ECB norādījumiem un īpaši ar ECB norādījumiem par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ECB norādījumiem par ICAAP).³ Turklāt papildus šiem norādījumiem un attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem iestādes tiek mudinātas pienācīgi ņemt vērā citas attiecīgās publikācijas, piemēram, Eiropas Komisijas (EU COM), Eiropas Banku iestādes (EBI), Finanšu sistēmas ekoloģizācijas tīkla (*Network for Greening the Financial System*; NGFS), Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (BCBS), Finanšu stabilitātes padomes (FSP), ar klimatu saistītās informācijas atklāšanas darba grupas (*Task Force on Climate-related Financial Disclosures*; TCFD), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) un VKI publikācijas.⁴

2.2. Piemērošanas datums

Šie norādījumi piemērojami ar to publicēšanas brīdi. Nozīmīgajām iestādēm jāapsver, kādā mērā to pašreizējā klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldības un ar tiem saistītās informācijas atklāšanas prakse ir droša un pamatota norādījumos pausto gaidu kontekstā. Tiek sagaidīts, ka nepieciešamības gadījumā nozīmīgās iestādes nekavējoties sāks pielāgot savu praksi. ECB apzinās, ka klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldības un ar tiem saistītās informācijas atklāšanas prakse, kā arī to novēršanai izmantotā metodoloģija un paņēmieni pašlaik attīstās un gaidāms, ka tie laika gaitā pilnveidosies.

² Tas pēc būtības nozīmē, ka ar šiem norādījumiem nav paredzēts noteikt papildu revīzijas prasības.

³ Sk. [ECB norādījumus par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu \(ICAAP\)](#), ECB, 2018. gads. Šajos norādījumos sīkāk norādīts, kā pārvaldot kapitāla riskus, būtu jāņem vērā klimata pārmaiņu un vides risku specifiskās iezīmes.

⁴ Sk., piemēram, [Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks](#) ("Norādījumu paziņojums par pieeju ilgtspējas riskiem"), *BaFin*, 2019. gads, *Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management* ("Klimata pārmaiņu risku apsvērumu integrēšana iestādes risku pārvaldībā"), labas prakses dokuments, DNB, 2019. gads, un [Guide for Handling Sustainability Risks](#) ("Norādījumi par pieeju ilgtspējas riskiem"), sabiedriskās apspriešanas dokuments, FMA, 2020. gads.

Uzraudzības dialoga ietvaros būtiskās iestādes tiks aicinātas informēt ECB par visiem gadījumiem, kad to prakse atšķiras no šajos norādījumos aprakstītajām uzraudzības gaidām. Tas attiecas uz to uzņēmējdarbības modeļiem, uzņēmējdarbības stratēģiju, pārvaldību, vēlmi uzņemt risku un risku pārvaldību 2020. gada beigās, kā arī uz atklāto informāciju, sākot ar atsaucē gadu (2020. gadu).

2.3. Piemērošana attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm

Norādījumus kopīgi izstrādāja ECB un VKI ar mērķi nodrošināt augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu visā euro zonā. Tāpēc VKI tiek rekomendēts, lai tās pēc būtības piemērotu šajos norādījumos izklāstītās gaidas, veicot mazāk nozīmīgo iestāžu uzraudzību, proporcionāli attiecīgās iestādes uzņēmējdarbības modelim un riska profilam. ECB apzinās, ka vairākas VKI ir izstrādājušas norādījumus par klimata pārmaiņu un vides riskiem vai tie pašlaik ir izstrādes procesā. Mazāk nozīmīgās iestādes tiek aicinātas ievērot šos norādījumus, kā arī citus attiecīgās VKI šai jomā publicētos dokumentus.

2.4. Vispārējais prudenciālais regulējums

Šajos norādījumos izklāstīta ECB izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku drošu un pamatotu pārvaldību saskaņā ar esošo prudenciālo ietvaru. Šai sakarā īpaši svarīgi ir šādi Kapitāla prasību direktīvas (CRD)⁵ un Kapitāla prasību regulas (CRR)⁶ panti:

- CRD 73. pants nosaka, ka iestādēm jāizveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesi, lai pastāvīgi novērtētu un uzturētu iekšējā kapitāla summas, veidus un sadali, ko tās uzskata par atbilstošām pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim;
- CRD 74. panta 1. punkts nosaka, ka iestādēm jābūt noturīgai pārvaldības kārtībai, kas ietver skaidru organizatorisko struktūru, kurā ir precīzi definēts, pārredzams un konsekvents atbildības sadalījums, efektīvi procesi esošo vai varbūtējo risku noteikšanai, pārvaldībai, pārraudzībai un ziņošanai par tiem, atbilstīgi iekšējās kontroles mehānismi, tostarp pareizas administratīvās un grāmatvedības procedūras, un atalgojuma politika un prakse, kas atbilst pareizai un efektīvai risku pārvaldībai un veicina to;
- Saskaņā ar CRD 74. panta 2. punktu šī kārtība, procesi un mehānismi ir vispusīgi un samērīgi ar to risku veidu, mērogu un sarežģītību, kuri saistīti ar attiecīgo uzņēmējdarbības modeli un iestādes darbību. Vērā ņem 76. līdz 95. pantā noteiktos tehniskos kritērijus;

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.06.2013., 338. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012.

- Saskaņā ar CRD 76. panta 1. punktu dalībvalstis nodrošina, ka vadības struktūra apstiprina un periodiski pārskata stratēģijas un politiku attiecībā uz to risku uzņemšanos, pārvaldību, uzraudzību un mazināšanu, kam pakļauta vai var būt pakļauta iestāde, tostarp attiecībā uz riskiem, ko izraisa makroekonomiskā vide, kurā tā darbojas, saistībā ar uzņēmējdarbības cikla statusu;
- CRD 79. pantā noteiktas specifiskas normatīvas prasības attiecībā uz kredītrisku un darījuma partneru risku, kuru izpilde kompetentajām iestādēm jāpieprasa no kredītiestādēm;
- Saskaņā ar CRD 83. panta 1. punktu kompetentās iestādes nodrošina, ka tiek ieviesta politika un procesi, ar ko var apzināt, mērīt un pārvaldīt visus būtiskos tirgus risku avotus un izpausmes;
- Saskaņā ar CRD 85. pantu kompetentās iestādes nodrošina, ka iestādes īsteno politiku un procesus, lai novērtētu un pārvaldītu operacionālo risku, t.sk. nodrošina, ka tiek izstrādāti ārkārtas situāciju un darbības nepārtrauktības plāni, lai nodrošinātu iestādes spēju darboties nepārtraukti un ierobežot zaudējumus smagu darbības traucējumu gadījumā;
- CRD 91. pants nosaka, ka vadības struktūras locekļiem vienmēr jābūt pietiekamām zināšanām, iemaņām un pieredzei savu pienākumu veikšanai;
- CRR 431. panta 3. punkts nosaka, ka iestādēm jāapstiprina oficiāla politika CRR astotajā daļā noteikto informācijas atklāšanas prasību izpildei, un tām jābūt attiecīgai kārtībai, kā novērtēt atklātās informācijas atbilstību, tostarp informācijas pārbaudes kārtību un publicēšanas regularitāti. Iestādēm jābūt izstrādātai arī politikai, lai novērtētu, vai atklātā informācija tirgus dalībniekiem dod pietiekami plašu pārskatu par iestādes riska profilu;
- Saskaņā ar CRR 432. panta 1. punktu iestādes var neatklāt informāciju par vienu vai vairākiem II sadaļā uzskaitītajiem jautājumiem, ja šī informācija nav uzskatāma par būtisku, izņemot atklājamo informāciju, kas noteikta 435. panta 2. punkta c) apakšpunktā, 437. pantā un 450. pantā. Atklājamo informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt tāda lietotāja novērtējumu vai lēmumu, kurš šo informāciju izmanto ekonomiska lēmuma pieņemšanai.

EBI ir pieņēmusi pamatnostādnes, kas sīkāk skaidro minētos pantus. Visos gadījumos, kad šajos norādījumos ietvertas atsauces uz šīm pamatnostādnēm, atsauces jālasa kopā ar attiecīgajiem CRD/CRR pantiem, uz kuriem tās attiecas. Svarīgas ir šādas EBI pamatnostādnes:

- EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11);
- EBI pamatnostādnes par pārskatītajām kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP), un uzraudzības stresa testiem (EBA/GL/2018/03);
- EBI pamatnostādnes par iestāžu spriedzes testiem (EBA/GL/2018/04);

- EBI pamatnostādnes par pareizu atalgojuma politiku saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 74. panta 3. punktu un 75. panta 2. punktu un atklājamo informāciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr.575/2013 450. pantu (EBA/GL/2015/22);
- EBI pamatnostādnes par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu;
- EBI pamatnostādnes par IKT un drošības risku pārvaldību (EBA/GL/2019/04);
- EBI pamatnostādnes par ārpakalpojumu izmantošanu (EBA/GL/2019/02);
- EBA pamatnostādnes projektu par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu (EBA/CP/2019/04).

3. Klimata pārmaiņu un vides riski

3.1. Definīcijas

Klimata pārmaiņas un vides stāvokļa pasliktināšanās izraisa strukturālas pārmaiņas, kas ietekmē ekonomisko aktivitāti un attiecīgi finanšu sistēmu. Saskaņā ar kopējo izpratni klimata pārmaiņu un vides riski rada divus galvenos riskus izraisošos faktoros.

- **Fiziskais risks** attiecas uz finansiālo ietekmi, ko rada klimata pārmaiņas, t.sk. biežāki ārkārtas laikapstākļi un pakāpeniskas pārmaiņas klimatā, kā arī vides stāvokļa pasliktināšanās, piemēram, gaisa, ūdens un grunts piesārņojums, ar ūdens resursiem saistītā spriedze, biodaudzveidības izzušana un mežu izciršana.⁷ Tāpēc fizisko risku klasificē kā "akūtu", ja to rada ārkārtēji notikumi, piemēram, sausumi, plūdi un vētras, un "hronisku", ja to rada pakāpeniskas pārmaiņas, piemēram, temperatūras paaugstināšanās, jūras līmeņa celšanās, ar ūdens resursiem saistītā spriedze, biodaudzveidības izzušana un resursu trūkums.⁸ Tas var tiešā veidā radīt, piemēram, bojājumus īpašumiem vai mazināt produktivitāti, vai netieši izraisīt turpmākus notikumus, piemēram, piegādes ķēžu pārrāvumus.
- **Pārejas risks** attiecas uz iestādes finansiāliem zaudējumiem, kas var tieši vai netieši rasties saistībā ar pielāgošanās procesu, pārejot uz zemu oglekļa emisiju un ekoloģiski ilgtspējīgāku ekonomiku. To var izraisīt, piemēram, relatīvi strauja klimata un vides politikas pieņemšana, tehnoloģiskais progress vai tirgus noskaņojuma un vēlmju pārmaiņas.

3.2. Klimata pārmaiņu un vides risku iezīmes

Fiziskie un pārejas risku noteicošie faktori ietekmē ekonomisko aktivitāti, kas savukārt ietekmē finanšu sistēmu. Šī ietekme var izpausties vai nu tieši, piemēram, zemākas uzņēmumu pelnītspējas vai aktīvu vērtības krituma veidā, vai netieši – makrofinansiālo pārmaiņu veidā. Turklāt fiziskie un pārejas riski var izraisīt turpmākus zaudējumus, kas tiešā un netiešā veidā rodas saistībā ar juridiskām prasībām pret attiecīgo iestādi, proti tā dēvēto "saistību risku"⁹, un reputācijas zaudējumus saistībā ar nespēju pienācīgi pārvaldīt klimata pārmaiņu un vides riskus.

⁷ Sk. *Integrating climate-related risk in prudential supervision. Guiding Action for Supervisors* ("Klimata pārmaiņu riska integrēšana prudenciālajā uzraudzībā. Uzraugu darbības principi"), ziņojums, NGFS, sagatavošanas stadijā.

⁸ Sk. *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector* ("Apdraudētas vērtības? Ilgtspējas riski un mērķi Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2019. gads, un *Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision* ("Norādījumi uzraugiem: klimata pārmaiņu un vides risku integrēšana prudenciālajā uzraudzībā"), ziņojums, NGFS, sagatavošanas stadijā.

⁹ Papildus juridiskām prasībām pret iestādi (sk. 9. sagaidāmo darbību par darbības riska pārvaldību) vides un klimata pārmaiņu faktoru radītais juridiskais risks var ietekmēt arī iestādes darījuma partnerus, kas savukārt var vairost iestādes kredītrisku (sk. 8. sagaidāmo darbību par kredītriska pārvaldību).

Attiecīgi fiziskie un pārejas riski ir prudenciālo risku, konkrētāk, kredītrisku, darbības risku, tirgus risku un likviditātes risku (sk. 1. tabulu) izraisošie faktori. Šie riski arī ietekmē iestādes uzņēmējdarbības modeļa ilgspēju vidējā termiņā un ilgtermiņā un īpaši attiecas uz tām iestādēm, kuru uzņēmējdarbības modelis ir atkarīgs no sektoriem un tirgiem, kuri ir īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu un vides riskiem.

Klimata pārmaiņu un vides risku apmērs un sadalījums atkarīgs no risku mazinošo pasākumu apjoma un īstenošanas laika un tā, vai pāreja notiek sakārtotā vai nesakārtotā veidā. Klimata pārmaiņu un vides risku radītie potenciālie zaudējumi īpaši atkarīgi no klimata pārmaiņu un vides politikas pieņemšanas, tehnoloģiskās attīstības un patērētāju prioritāšu un tirgus noskaņojuma pārmaiņām nākotnē. Neatkarīgi no tā euro zonas iestāžu bilancēs, visticamāk, materializēsies visu iespējamo veidu fizisko un pārejas risku kombinācijas.¹⁰ Pašlaik pieejamās aplēses par klimata pārmaiņu radītām nelabvēlīgām ilgtermiņa makroekonomiskajām sekām norāda uz būtisku un ilgstošu labklājības zudumu. Šie zaudējumi var rasties sakarā ar investīciju pieauguma tempa samazināšanos un zemāku faktoru produktivitāti daudzos tautsaimniecības sektoros, kā arī mazāku IKP potenciālo pieaugumu.¹¹

¹⁰ Sk. *A call for action. Climate change as a source of financial risk* ("Aicinājums uz rīcību. Klimata pārmaiņas klimata rādītāja finanšu riska avots"), ziņojums, NGFS, 2019. gads, un *Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk* ("Pārāk vēlu, pārāk strauji: pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību un sistēmiskie riski"), ziņojums, ESRK, 2016. gads.

¹¹ *Technical supplement to the First NGFS comprehensive report* ("Pirmā NGFS visaptverošā ziņojuma tehniskais pielikums"), NGFS, 2019. gads, un *Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis* ("Klimata pārmaiņu ilgtermiņa makroekonomiskās sekas: dažādu valstu situācijas analīze"), SVF pētījums, 2019. gads.

1. tabula

Klimata pārmaiņu un vides riskus noteicošo faktoru piemēri

Ietekmētie riski	Fiziskie		Pārejas	
	Klimata pārmaiņu riski	Vides riski	Klimata pārmaiņu riski	Vides riski
	<ul style="list-style-type: none"> • Ārkārtas laikapstākļi • Ilglaicīgas laikapstākļu tendences 	<ul style="list-style-type: none"> • Ar ūdens resursiem saistītā spriedze • Resursu trūkums • Biodaudzveidības izzušana • Piesārņojums • Citi 	<ul style="list-style-type: none"> • Politika un regulējums • Tehnoloģijas • Tirgus noskaņojums 	<ul style="list-style-type: none"> • Politika un regulējums • Tehnoloģijas • Tirgus noskaņojums
Kreditrisks	Ietekme uz riska darījumu saistību neizpildes varbūtību (PD) un saistību nepildīšanas zaudējumiem (LGD) pret fiziskajiem riskiem neaizsargātos sektoros un ģeogrāfiskajās zonās var izpausties piemēram, zemākā nodrošinājuma vērtējumā nekustamā īpašuma portfeļos paaugstināta plūdu riska rezultātā.		Energoefektivitātes standarti var radīt būtiskas pielāgošanas izmaksas un zemāku uzņēmumu peļņitspēju, kas var izraisīt augstāku PD, kā arī zemāku nodrošinājuma vērtību.	
Tirgus risks	Smagi fiziski notikumi var radīt tirgus gaidu pārmaiņas un izraisīt krasu pārcenošanu, pieaugošu svārstīgumu un aktīvu vērtības zaudējumus dažos tirgos.		Pārejas risku noteicošie faktori var izraisīt krasu vērtspapīru un atvasināto instrumentu pārcenošanu, piemēram, tādu produktu gadījumā, kas saistīti ar nozarēm, kuras skar aktīvu vērtības zudumus.	
Darbības risks	Bankas darbību var pārtraukt ārkārtas laikapstākļu notikumu rezultātā radies fizisks kaitējums tās īpašumiem, filiālēm un datu centriem.		Mainoties noskaņojumam saistībā ar klimata jautājumiem, skandāli, ko izraisa no vides viedokļa pretrunīgu darbību finansēšana, bankām var radīt reputācijas un saistību riskus.	
Citi risku veidi (likviditātes, uzņēmējdarbības modeļa riski)	Ietekme uz likviditātes risku var rasties, klientiem izņemot naudas līdzekļus no kontiem, lai finansētu nodarītā kaitējuma novēršanu.		Pārejas risku noteicošie faktori var ietekmēt noteiktu uzņēmējdarbības virzienu dzīvotspēju un radīt stratēģisko risku attiecībā uz konkrētiem uzņēmējdarbības modeļiem, ja netiek īstenoti nepieciešamie pielāgojumi vai diversifikācija. Pēkšņa vērtspapīru pārcenošana var samazināt banku augstas kvalitātes likvīdo aktīvu vērtību, tādējādi ietekmējot likviditātes drošības rezerves.	

Avots: ECB.

Strauji attīstās metodoloģijas, ko izmanto, lai novērtētu, cik liela ir klimata pārmaiņu risku ietekme uz finanšu sistēmu kopumā. Pieejamās aplēses liecina, ka gan fiziskie¹², gan pārejas riski¹³, domājams, būs būtiski. Lai gan vairums pētījumu koncentrējušies tieši uz klimata pārmaiņu riskiem, ir skaidrs, ka arī citi vides faktori, piemēram, ar ūdens resursiem saistītā spriedze, biodaudzveidības izzušana un resursu trūkums ir finanšu risku noteicošie faktori.^{14 15}

¹² Aptuveni piektā daļa no novērtētajām Nīderlandes finanšu institūciju kapitāla un kredītu riska pozīcijām saistīta ar reģioniem, kuros pastāv ārkārtēja ūdens resursu spriedze. Sk. *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector* ("Apdraudētas vērtības? Ilgtspējas riski un mērķi Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2019. gads. Aptuveni 8.8% no hipotēku kredītu riska pozīcijām saistīti ar plūdu riska rajoniem citās jurisdikcijās. Sk. *Transition in thinking: The impact of climate change on the UK banking sector* ("Pāreja domāšanā: klimata pārmaiņu ietekme uz Apvienotās Karalistes banku sektoru"), Prudenciālā regulējuma iestādes ziņojums, *Bank of England*, 2018. gads.

¹³ Piemēram, saskaņā ar ESRK (2016) konstatējumiem Eiropas finanšu iestāžu (t.sk. banku, pensiju fondu un apdrošināšanas sabiedrību) riska darījumi ar fosilā kurināmā uzņēmumiem pārsniedz 1 trlj. euro un tiek lēsti potenciālie zaudējumi 350–400 mljrd. euro apjomā pat sakārtotas pārejas gadījumā. Ar aktīvu vērtības zudumu saistītie zaudējumi ES28 valstīs novēlotu politikas pasākumu scenārija gadījumā varētu sasniegt 6 trlj. ASV dolāru (IRENA, 2017. gads). Aplūkojot izlasi 720 mljrd. euro apjomā, ECB konstatējusi, ka 15% no šiem riska darījumiem saistīti ar uzņēmumiem, kas rada augstas oglekļa emisijas (ECB, 2019. gads). ACPR (2019) konstatējusi, ka lielāko Francijas banku grupu riska darījumi ar sektoriem, kas rada augstas oglekļa emisijas, veido 12.7% no kopējā risku darījuma apjoma. Pārejas riska stresa tests Nīderlandē parādīja, ka smaga, bet ticama pārejas scenārija gadījumā banku sektora CET1 rādītājs varētu samazināties par vairāk nekā 4% (DNB, 2018. gads).

¹⁴ Sk., piemēram, *Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services* ("Biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu globālā novērtējuma ziņojuma kopsavilkums politikas veidotājiem"), Starpvaldību zinātnes politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā, 2019. gads.

Klimata pārmaiņu un vides riskiem piemīt tiem vien raksturīgas iezīmes, kurām gan uzraugiem, gan iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība. Šīs iezīmes ietver to tālejošo ietekmi, kas ir gan plaša, gan būtiska, neskaidru un ilgstošu laika periodu un atkarību no īstermiņa pasākumiem.¹⁶

Klimata pārmaiņām ir tālejoša ietekme aptverto uzņēmējdarbības veidu un ģeogrāfisko reģionu ziņā. Pie sektoriem, kuros fiziskas ietekmes varbūtība ir lielāka, pieder, piemēram, lauksaimniecība, mežsaimniecība, zvejniecība, cilvēku veselība, enerģētika, transports un infrastruktūra un tūrisms. Pie sektoriem, kurus, domājams, ietekmēs pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību, pieder enerģētika, transports, rūpniecība, būvniecība un lauksaimniecība.¹⁷ Gaidāms, ka ģeogrāfiskā ziņā klimata pārmaiņu ietekme pasaulē būtiski atšķirsies. Eiropas Vides aģentūra secinājusi, ka Eiropā visdārgākās sekas Dienvideiropā paredzamas saistībā ar energoresursu pieprasījuma kāpumu un karstuma periodiem, Rietumeiropā – saistībā ar piekrastes applūšanu un karstuma periodiem, Ziemeļeiropā – saistībā ar piekrastes un upju applūšanu un Austrumeiropā – saistībā ar upju pārplūšanu.¹⁸ Ietekme konkrētos sektoros un konkrētās ģeogrāfiskajās zonās var būtiski atšķirties.

Gaidāms, ka euro zonas iestādēm klimata pārmaiņu riski galvenokārt materializēsies vidējā termiņā un ilgtermiņā.¹⁹ Tā kā plānošanas periods un vidējie kredītu termiņi iestādēm parasti ir īsāki nekā laika periods, kurā galvenokārt izpaudīsies klimata pārmaiņu sekas,²⁰ iestādēm ir svarīgi izmantot uz nākotni vērstu pieeju un ņemt vērā ilgāku laika periodu nekā parasti. Turklāt uz nākotni vērstai perspektīvai vajadzētu dot iestādēm iespēju laikus reaģēt gadījumā, ja pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību notiktu straujākā tempā un iespēju aplēses materializētos straujāk, nekā iepriekš gaidīts.

¹⁵ Sk. *Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector* ("Apdraudētas vērtības? Ilgtspējas riski un mērķi Nīderlandes finanšu sektorā"), ziņojums, DNB, 2019. gads.

¹⁶ Sk. *A call for action. Climate change as a source of financial risk* ("Aicinājums uz rīcību. Klimata pārmaiņas kā finanšu riska avots"), ziņojums, NGFS, 2019. gads.

¹⁷ Sk., piemēram, ziņojumu *In-depth analysis in support of the Commission communication COM (2018) 773* ("Padziļināta analīze Komisijas paziņojuma COM (2018) 773 sagatavošanai"), Eiropas Komisija, 2018. gads.

¹⁸ Sk. *Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report* ("Klimata pārmaiņas, ietekmes un ievainojamība Eiropā 2012. gadā: uz rādītājiem balstīts ziņojums"), EEZ, 2012. gads.

¹⁹ Sk. VUM 2020. gada risku karti, ECB, 2019. gads.

²⁰ Sk. *EBA report on undue short-term pressure from the financial sector on corporations* ("EBI ziņojums par nevajadzīgu finanšu sektora spiedienu uz uzņēmumiem"), EBI, 2019. gads, *Waterproof? An exploration of climate-related risks for the Dutch financial sector* ("Ūdensdrošs? Pētījums par klimata pārmaiņu riskiem Nīderlandes finanšu sektorā"), DnB, 2017. gads, un *Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks* ("Analīze un sintēze: Francijas banku grupas apdraud klimata pārmaiņu riski"), ACPR, 2019. gads. Šie ziņojumi arī parāda, ka neraugoties uz ierobežotajiem vidējiem kredītu termiņiem, iestādes izsniedz arī tādus kredītus, kuri pēc sākotnējā kredīta termiņa parasti tiek atjaunoti vai pagarināti, kas attiecīgi padara šos kredītus īpaši jutīgus pret ilgtermiņa riskiem, piemēram, klimata pārmaiņu un vides riskiem.

3.3. Apsekojumu novērojumi

ECB veica vairākus novērtējumus, lai apsekotu, kā euro zonas iestādes risina klimata pārmaiņu un vides riskus, galvenokārt veicot euro zonas iestāžu izlases mērķaptaujas²¹, novērtējot euro zonas iestāžu publiski atklāto informāciju, kā arī izlases veidā analizējot iesniegto ICAAP informāciju. Savāktie fakti ņemti vērā, sagatavojot šos norādījumus.

Lai gan pieeja klimata pārmaiņu un vides riskiem atšķiras atkarībā no iestāžu lieluma, uzņēmējdarbības modeļa, sarežģītības un ģeogrāfiskā novietojuma, minētais novērtējums parāda, ka iestādes galvenokārt risinājušas šo jautājumu no korporatīvās sociālās atbildības perspektīvas un tām joprojām jāizstrādā visaptveroša risku pārvaldības pieeja.

Kā parāda ECB un EBI kopīgi veiktais apsekojums, iestādes pamatā apzinās fizisko un pārejas risku būtiskumu un nepieciešamību novērtēt klimata pārmaiņu un vides riskus un iestrādāt tos savos risku pārvaldības procesos. Neraugoties uz faktu, ka vairums iestāžu ievieš vienu vai vairākas ilgtspējas politikas²², lielākajai daļai iestāžu nav nepieciešamo līdzekļu, lai izvērtētu klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz to bilancēm. Konkrētāk, tikai nelielā skaitā iestāžu klimata pārmaiņu un vides riski ir pilnībā iestrādāti šo iestāžu risku pārvaldības ietvarā, izmantojot, piemēram, risku novērtēšanas pieeju, definējot iestādes vēlmi uzņemt risku, veicot stresa testus un scenāriju analīzi un/vai novērtējot ietekmi uz to kapitāla pietiekamību. ECB redz, ka iestādes arvien vairāk iesaistās kopīgās nozares iniciatīvās, kas vērstas uz piemērotu metodoloģiju izstrādi un nepieciešamo datu iegūšanu.

Novērtējot nozīmīgo iestāžu izlases ICAAP pasākumu kopumu, redzams, ka iestāžu prakse ir neviendabīga. Daudzas iestādes ņem vērā klimata pārmaiņu un vides riskus savos risku identificēšanas procesos un/vai tām ir politika, saskaņā ar kuru dažos sektors nenotiek kreditēšana/ieguldījumi, pamatojoties uz vides kritērijiem. Taču klimata pārmaiņu risku klasifikācija ir ļoti neviendabīga. Pamatā klimata pārmaiņu riski parasti tiek integrēti esošajās risku kategorijās, piemēram, kredītriska, uzņēmējdarbības/stratēģijas riska vai darbības/reputācijas riska kategorijā. Taču to būtiskuma novērtēšanas pieeja dziļuma un sarežģītības ziņā ierobežota. Dažas iestādes sākušas noteikt limitus, pamatojoties uz kvantitatīviem rādītājiem. Tikai dažas iestādes ietvērušas klimata pārmaiņu un vides riskus savos stresa testu un reverso stresa testu scenārijos un joprojām tikai ierobežotā mērā tiek novērtēti, kā īstenošanās gadījumā šādi riski ietekmētu kapitālu un kapitāla prasības.

Novērtējot nozīmīgo iestāžu publiskoto informāciju par klimata pārmaiņu un vides riskiem, atklājas, ka informācijas atklāšanas prakse ir nepietiekama un neviendabīga. Atklātās informācijas apjoms korelē ar iestādes lielumu – jo lielāka iestāde, jo vispusīgāka atklātā informācija. Tikai dažās no iestādēm, kuras atklāj informāciju par klimata pārmaiņu un vides riskiem, ievērota caurredzamība attiecībā uz izmantotajām definīcijām un metodoloģijām. Tikai mazākā daļa iestāžu atklāj informāciju atbilstoši ar klimatu saistītās informācijas atklāšanas darba grupas (*Task Force on Climate-related*

²¹ Apsekojumā ietverti iestāžu aktīvi veido aptuveni 44% no euro zonas banku kopējā aktīvu apjoma.

²² Ar to domātas politikas, kurās integrēta vides, sociālo un pārvaldības faktoru ietekme.

Financial Disclosures; TCFD) ieteikumiem. Tomēr ECB novērojusi, ka vairākas iestādes piedalās iniciatīvās, kas vērstas uz plašākas un labāk salīdzināmas informācijas atklāšanu, un strādā pie savu informācijas atklāšanas procedūru uzlabošanas.

4. Uzraudzības gaidas saistībā ar uzņēmējdarbības modeļiem un stratēģiju

Saskaņā ar CRD 74. panta 1. punktu, kas sīkāk skaidrots EBI pamatnostādnēs par iekšējo pārvaldību²³, iestādēm jāievieš pārvaldības kārtība, mehānismi un procedūras, kas nodrošina iestādes efektīvu un apdomīgu pārvaldību. Šai sakarā ir svarīgi, lai iestādes identificētu, novērtētu un monitorētu klimata pārmaiņu un vides faktoru pašreizējo un nākotnē paredzamo ietekmi uz to uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu sava uzņēmējdarbības modeļa ilgtspēju un noturību nākotnē.

4.1. Uzņēmējdarbības vide

1. sagaidāmā darbība

No iestādēm tiek sagaidīta izpratne par klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi, kurā tās darbojas, īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, lai tās varētu pieņemt pamatotus stratēģiskos un uzņēmējdarbības lēmumus.

Kā izklāstīts EBI pamatnostādnēs, iestādes pienākums ir identificēt, novērtēt un monitorēt uzņēmējdarbības vidi, kurā tā darbojas, jo tā sniedz būtisku informāciju par riskiem un norisēm, kas var ietekmēt iestādi.²⁴ Iestādēm jādokumentē būtiskie faktori, kas ietekmē to uzņēmējdarbības vidi. Uzņēmējdarbības vide aptver plašu ārējo faktoru un tendenču spektru, kas nosaka uzņēmējdarbības apstākļus, kuros iestāde darbojas vai, kā gaidāms, darbosies nākotnē, pamatojoties uz tās galvenajām vai būtiskajām ģeogrāfiskajām un uzņēmējdarbības riska pozīcijām.²⁵ Pie tām pieder makroekonomiskie mainīgie lielumi, konkurences apstākļi, politika un regulatīvie apstākļi, tehnoloģijas, sabiedrības/demogrāfiskās norises un ģeopolitiskās tendences.²⁶ Klimata pārmaiņu un vides riski var ietekmēt visas šīs jomas.

Tiek sagaidīts, lai, rūpīgi novērtējot savu uzņēmējdarbības vidi, iestādes identificētu klimata pārmaiņu un vides stāvokļa pasliktināšanās radītos riskus svarīgāko sektoru, ģeogrāfisko zonu līmenī un saistībā ar produktiem un pakalpojumiem, kurus tās aktīvi piedāvā vai gatavojas aktīvi piedāvāt.²⁷

Piemēram, klimata pārmaiņu un vides riski var valsts, reģionālā vai vietējā līmenī ietekmēt ekonomisko izaugsmi, nodarbinātību un nekustamo īpašumu cenas. Laikapstākļu notikumi var izraisīt sausumu un plūdus, kas ietekmē reģionālo lauksaimniecības produktu ražošanu un pieprasījumu pēc mājokļiem valsts, reģionālā

²³ Sk. EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11).

²⁴ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 30. punktu.

²⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto SREP (EBA/GL/2014/13), 64. pantu.

²⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto SREP (EBA/GL/2014/13), 65. pantu.

²⁷ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4. principa 59. un 60. punktu.

vai vietējā līmenī. Uz vides ziņā noturīgas ekonomikas veicināšanu vērsta politikas pārmaiņas var mazināt pieprasījumu pēc nekustamajiem īpašumiem dažos rajonos, piemēram, rajonos ar augstu plūdu risku. Vienlaikus zaļā finansējuma tirgus attīstība un pārmaiņas patērētāju izvēlē, atsakoties no precēm un pakalpojumiem, kas rada augstas oglekļa emisijas, ietekmē konkurences apstākļus. Tehnoloģiju jomā iestāžu, kuras apkalpo energoietilpīgās nozarēs darbojošos klientus vai elektrostacijas, kas plaši izmanto fosilo kurināmo, klienti var saskarties ar būtiskiem kapitālizdevumiem, lai panāktu tādu energoresursu izmantošanu, kas rada mazāk oglekļa emisiju.

Tiek sagaidīts, lai iestādes pienācīgi dokumentētu to uzņēmējdarbības vidi apdraudošo klimata pārmaiņu un vides risku būtiskuma novērtējumu. To var atspoguļot, piemēram, veicot regulāro būtisko vai jauno risku monitorēšanu vai dokumentējot valdes locekļu diskusijas.²⁸

1.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes saprastu, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē to uzņēmējdarbības vidi īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā un izmantotu šo informāciju uzņēmējdarbības stratēģijas procesā. Tas, kā iestādes stratēģiski reaģē uz savas uzņēmējdarbības vides pārmaiņām, ko rada klimata pārmaiņu un vides riski, ietekmē to uzņēmējdarbības modeļa noturību laika gaitā. Tādējādi tiek sagaidīts, lai iestādes pilnībā ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, kas apdraud to makroekonomisko un regulatīvo vidi un jo īpaši – to konkurences apstākļus. Tiek sagaidīts, lai tas tiktu atspoguļots iestāžu uzņēmējdarbības stratēģijas procesos un dokumentēts vadības struktūras²⁹ sanāksmēs un diskusijās.

Svarīga dimensija, kas jāapsver, ir arī atbilstošais laika periods. Daži riski var izpausties īstermiņā un vidējā termiņā, piemēram, ietekme uz reputāciju vai politikas izraisītas norises, savukārt citi var materializēties ievērojami ilgākā laika periodā. Tiek sagaidīts, lai iestādes ņemtu vērā aktuālākās zinātniskās atziņas, tādējādi gūstot labāku izpratni par savas uzņēmējdarbības vides potenciālajām pārmaiņām laika gaitā. Iestādēm tiek arī ieteikts monitorēt atbilstošās politikas iniciatīvas jurisdikcijās, kurās tās darbojas, piemēram, saistībā ar energoefektivitātes standartiem, kas var ietekmēt nekustamo īpašumu portfeļus.³⁰

²⁸ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4. principa 3. punktu.

²⁹ Atbilstoši EBI pamatnostādņēm par iekšējo pārvaldību visā šo norādījumu tekstā lietots termins "vadības struktūra kā vadības veicēja" un termins "vadības struktūra kā uzraudzības veicēja", neatsaucoties ne uz vienu konkrētu pārvaldības struktūru, un atsauces uz vadības (izpildu) vai uzraudzības (neizpildu) funkciju jāizprot kā atsauces uz struktūrām vai vadības struktūru locekļiem, kuri atbild par attiecīgo struktūrvienību saskaņā ar valsts tiesību sistēmu.

³⁰ Analīzi par stingrāku energoefektivitātes standartu ieviešanas potenciālo prudenciālo ietekmi uz kredītiestādēm sk., piemēram, *Transition in thinking: the impact of climate change on the UK banking sector* ("Pāreja domāšanā: klimata pārmaiņu ietekme uz Apvienotās Karalistes banku sektoru"), 3. ielikums, Prudenciālā regulējuma iestādes ziņojums, *Bank of England*, 2018. gads.

4.2. Uzņēmējdarbības stratēģija

2. sagaidāmā darbība

No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās, izstrādājot un īstenojot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, integrētu tajā klimata pārmaiņu un vides riskus, kas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā būtiski ietekmē to uzņēmējdarbības vidi.

Uzņēmējdarbības stratēģija ir iestādes svarīgākais instruments, ar kura palīdzību tā pozicionē sevi uzņēmējdarbības vidē, lai gūtu pieņemamu peļņu atbilstoši savai vēlmei uzņemt risku. Kā noteikts EBI pamatnostādņēs³¹, iestādēm, izstrādājot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, jāņem vērā jebkādi būtiski faktori saistībā ar to ilgtermiņa finansiālajām interesēm un maksātspēju. Klimata pārmaiņu un vides riski var tiešā veidā ietekmēt iestādes pašreizējās un nākotnes stratēģijas efektivitāti.³²

Tiek sagaidīts, lai iestādes noskaidrotu, kuri klimata pārmaiņu un vides riski īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā ir būtiski attiecībā uz to uzņēmējdarbības stratēģiju, piemēram, izmantojot (stresa) scenāriju analīzi.³³

Kā noteikts EBI pamatnostādņēs, iestādēm, izstrādājot savu uzņēmējdarbības stratēģiju, jāņem vērā stresa testos un scenāriju analīzē konstatētie ierobežojumi, ievainojamības aspekti un trūkumi.³⁴ Scenāriju analīzes instruments ir īpaši lietderīgs klimata pārmaiņu un vides risku kontekstā, ņemot vērā nenoteiktību saistībā ar klimata pārmaiņu tendencēm nākotnē un sabiedrības reakciju uz tām.³⁵ Izstrādājot ticamu scenāriju kopumu sava uzņēmējdarbības modeļa noturības pārbaudei, iestāde var ņemt vērā šo nenoteiktību savā stratēģisko lēmumu pieņemšanā. Tiek sagaidīts, lai šie scenāriji ietvertu pieņēmumus attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem un periodiem, kuru laikā gaidāma šo risku īstenošanās. Šie pieņēmumi pēc būtības var būt kvantitatīvi un/vai kvalitatīvi, tiek sagaidīts, lai tie nebalstītos tikai uz vēsturisko pieredzi un arī būtu atbilstoši iestādes konkrētajai pakļautībai vides riskiem (atkarībā no šiem riskiem pakļautā uzņēmējdarbības aktivitāšu veida, sektora un novietojuma). Iestādes var izmantot arī ekspertu spriedumus, jo finanšu risku noteicošo klimata pārmaiņu konkrētās iezīmes radīs jaunus izaicinājumus, kuri vēl nav īstenojušies. Scenāriju analīzi var izmantot, lai novērtētu riskus gan īstermiņā un vidējā termiņā, gan arī ilgtermiņā.

³¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

³² Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. un 4. principa 25., 32. un 34. punktu.

³³ Scenāriju analīzes veikšanā vai atbilstošo scenāriju identificēšanā iestādēm var palīdzēt vairākas publikācijas, piemēram, *Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities* ("Tehniskais pielikums. Scenāriju analīzes izmantošana informācijas atklāšanā par klimata pārmaiņu un vides riskiem un iespējām"), TCFD, 2017. gads, un *Requirements for scenario-analysis* ("Scenāriju analīzes prasības"), NGFS, sagatavošanas stadijā. "Iestādēm attiecībā uz fiziskajiem riskiem jāņem vērā arī IEA un IPCC klimata pārmaiņu scenāriji", sk. 11. sagaidāmo darbību.

³⁴ Sk. EBI pamatnostādņu par iestāžu spriedzes testiem (EBA/GL/2018/04) 30. un 72. punktu.

³⁵ Sk. *Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities* ("Tehniskais pielikums. Scenāriju analīzes izmantošana informācijas atklāšanā par klimata pārmaiņu un vides riskiem un iespējām"), TCFD, 2017. gads.

1. Tiek gaidīts, lai īstermiņa un vidēja termiņa novērtējums ietvertu analīzi par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kam iestāde pakļauta pašreizējā uzņēmējdarbības plānošanas periodā (triju līdz piecu gadu periodā).
2. Ilgtermiņa novērtējums, kas aptver ilgāku periodu par parasto uzņēmējdarbības plānošanas periodu (ilgāku par pieciem gadiem), vērtē pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa noturību pret virkni ticamu nākotnes scenāriju, lai novērtētu klimata pārmaiņu un vides riskus, tādējādi atspoguļojot šāda veida risku specifiskās iezīmes.

2.2. sagaidāmā darbība

Tiek gaidīts, lai iestādes uzņēmējdarbības stratēģija atspoguļotu būtiskos klimata pārmaiņu un vides riskus, piemēram, nosakot un monitorējot galvenos darbības rādītājus, kas tiek attiecināti uz atsevišķiem darbības virzieniem un portfeliem. Pamatojoties uz EBI pamatnostādņem³⁶, iestādes risku pārvaldības ietvaram jānodrošina iestādes spēja pieņemt uz pilnīgu informāciju balstītus lēmumus par risku uzņemšanos, t.sk. lēmumus par iekšējām un ārējām norisēm. Lai atbalstītu savu uzņēmējdarbības stratēģiju, iestādes var noteikt galveno darbības rādītāju kopumu katram klimata pārmaiņu un vides risku veidam. Šiem galvenajiem darbības rādītājiem iespēju robežās jābūt izmērāmiem un izsakāmiem kvantitatīvā izteiksmē. Atkarībā no iestādes darbības rakstura šie galvenie darbības rādītāji jāpiemēro attiecīgajiem darbības virzieniem un portfeliem. Tiek sagaidīts arī, lai iestādes spētu integrēt būtiskos klimata pārmaiņu un vides riskus visos atbilstošajos organizācijas līmeņos, nosakot konkrētus pienākumus, nodrošinot nepārtrauktu komunikāciju starp dažādām funkcijām, monitorējot progresu, laikus veicot korektīvus pasākumus un uzrādot visus ar šiem riskiem saistītos budžeta izdevumus. Tiek sagaidīts, lai jebkāda veida stratēģiski lēmumi saistībā ar būtiskajiem klimata pārmaiņu un vides faktoriem tiktu integrēti iestādes politikā, piemēram, kredītpolitikā attiecībā uz konkrētiem sektoriem un produktiem.

2. ielikums

Novērotā prakse: galvenie darbības rādītāji saistībā ar klimata pārmaiņām un vidi

ECB novērojusi iestādi, kura savā stratēģiskajā ietvarā integrējusi šādus galvenos darbības rādītājus, lai tās stratēģija būtu izmērāma: i) oglekļa pēdas nospiedums attiecībā uz tās aktīviem; ii) vidējais energoefektivitātes kategoriju sadalījums hipotēku kredītu portfēļos; iii) mājokļu skaits, kuros, pateicoties tās finansējumam, tika uzlabota energoefektivitātes kategorija; un iv) tās pārvaldībā esošo aktīvu īpatsvars, kas ieguldīti saskaņā ar iepriekš definētu zaļo ieguldījumu pilnvarojumu. Uz šiem galvenajiem darbības rādītājiem balstās bankas stratēģiskā pieeja klimata pārmaiņām un citām ar vidi saistītām norisēm. Šie rādītāji tiek attiecināti uz darbības virzienu līmeni (piemēram, uz banku pakalpojumiem MVU, banku pakalpojumiem privātpersonām, komercbanku pakalpojumiem un pakalpojumiem lielajiem uzņēmumiem). Attiecībā uz katru rādītāju noteikts attiecīgais laika periods un tiek vērtēts progress attiecībā pret bāzes gadu.

³⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 136. un 139. pantu.

5. Uzraudzības gaidas saistībā ar pārvaldību un vēlmi uzņemt risku.

Pamatojoties uz CRD 74. pantu, iestādēm jānodrošina noturīga pārvaldības kārtība, kas ļauj efektīvi noteikt, pārvaldīt, pārraudzīt riskus, kam tās varētu būt pakļautas, tādējādi iegūstot holistisku izpratni par visiem riskiem gan individuālā, gan konsolidētā līmenī.³⁷ Lai nodrošinātu, ka iestādes spēj labāk saprast klimata pārmaiņu un vides riskus un reaģēt uz tiem, tiek sagaidīts, lai tās iestrādātu šos riskus savos pārvaldības un risku, kurus tā vēlas uzņemt, ietvaros, atbilstoši iesaistot visas atbildīgās funkcijas. Vienlaikus tiek sagaidīts, lai šie riski tiktu atbilstoši pārvaldīti, nodrošinot atbilstošu un regulāru ziņošanu iestādes vadības struktūrai par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

5.1. Vadības struktūra

3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, izstrādājot iestādes vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju, uzņēmējdarbības mērķus un risku pārvaldības ietvaru, ņemtu vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, un nodrošinātu efektīvu klimata pārmaiņu un vides risku pārraudzību.

Kā izklāstīts EBI pamatnostādņēs³⁸, vadības struktūras³⁹ atbildība ietver vispārējās uzņēmējdarbības stratēģijas un svarīgāko politikas virzienu, vispārējās risku stratēģijas, atbilstoša iekšējās pārvaldības un iekšējā kontroles ietvara noteikšanu, apstiprināšanu un pārraudzīšanu. Ņemot vērā klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz šiem aspektiem, vadības struktūrai ir būtiska loma gan tās uzraudzības veicējas funkcijas, gan vadības veicējas funkcijas līmenī.⁴⁰

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra skaidri sadalītu lomas un atbildību saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem starp tās locekļiem un/vai tās apakškomitejām. Balstoties uz EBI pamatnostādņēm, vadības struktūrai jānodrošina, lai ziņošanas līnijas un atbildības sadalījums iestādē būtu skaidrs, labi definēts, saskaņots, īstenojams un pienācīgi dokumentēts.⁴¹ Tiek sagaidīts, lai iestādes skaidri un oficiāli pēc vajadzības sadalītu lomas un atbildību savas organizatoriskās struktūras ietvaros un atbilstoši savam riska profilam. Iestādes var atbilstoši samērības principam izveidot komitejas, kas atšķiras no CRD konkrēti

³⁷ Sk. arī EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 30. punktu.

³⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

³⁹ Skaidrojumu par terminiem "vadības struktūra kā vadības veicēja" un termins "vadības struktūra kā uzraudzības veicēja" sk. 29. zemteksta piezīmē un EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 9. punktā.

⁴⁰ Sk. arī CRD 91. pantu un EVTI un EBI kopējās pamatnostādnes par vadības struktūras locekļu un peronu, kuras pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu (EBA/GL/2017/12).

⁴¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 67. punktu.

nosauktajām komitejām.⁴² Iestādes var apsvērt iespēju uzticēt atbildību par klimata pārmaiņu un vides riskiem kādam jau izveidotas komitejas loceklim vai izveidot speciālu komiteju. Turklāt tiek sagaidīts, lai vadības struktūrai būtu pienācīgas zināšanas un izpratne par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

3. Ielikums

Novērotā prakse: speciālu komiteju izveide

ECB novērojusi vairākas iestādes, kas centienos pilnībā ņemt vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, izveidojušas speciālas komitejas. Piemēram, viena banka sava vidēja termiņa stratēģiskā plāna ietvaros pašlaik veido komiteju, kas izmanto iekšējo un ārējo ekspertu, piemēram, zinātnieku, kas darbojas attiecīgajās disciplīnās, zināšanas, lai tā sniegtu konsultācijas un atbalstu vadības struktūrai vides, sociālos un pārvaldības risku stratēģijas definēšanā. Tas tiek darīts, pārskatot bankas klimata pārmaiņu un vides riskus, kā arī ar tiem saistīto sektoru finansēšanas politiku, kas nosaka mērķus un limitus riska darījumiem ar noteiktiem sektoriem. Cita banka izveidojusi speciālu komiteju, kuras uzdevums ir sniegt pamatotas vadlīnijas attiecībā uz darījumiem, kam ir kompleksa ietekme klimata pārmaiņu un vides jomā. Šo komiteju vada augstākās vadības pārstāvji.

3.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra nodrošinātu, ka iestāde pienācīgi iestrādā klimata pārmaiņu un vides riskus savā vispārējā uzņēmējdarbības stratēģijā un risku pārvaldības ietvarā.⁴³ Vadības struktūrai jābūt iesaistītai uzņēmējdarbības stratēģijas procesa noteikšanā, apstiprināšanā un pārraudzībā⁴⁴ un jāpieņem pareizi un pietiekami informēti lēmumi.⁴⁵ Kā skaidrots iepriekšējās sadaļās, tiek sagaidīts, lai vadības struktūra apsvērtu ar klimata pārmaiņām un vidi saistītās sekas uz vispārējo uzņēmējdarbības stratēģiju īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā un skaidri iestrādātu attiecīgo atbildību iestādes organizatoriskajā struktūrā. Attiecībā uz vadības struktūras atbildību par iestādes svarīgāko politikas virzienu noteikšanu, apstiprināšanu un pārraudzīšanu^{46, 47} tiek sagaidīts, lai vadības struktūra regulāri pārskatītu visus politikas virzienus, kurus potenciāli var ietekmēt klimata pārmaiņu un vides riski, t.sk. kredītpolitiku/politiku attiecībā uz katru sektoru un produktu.

Lai panāktu holistisku pieeju riskiem⁴⁸, vienlaikus ņemot vērā iestādes ilgtermiņa finanšu intereses⁴⁹, tiek ieteikts, lai vadības struktūra skaidri apsvērtu iestādes reakciju uz mērķiem, kas izklāstīti starptautiskos nolīgumos, piemēram, Parīzes nolīgumā (2015. gads), ES vides politikā, piemēram, EU zaļajā kursā, vietējā un nacionālajā politikā, kā arī pamatīgu ar klimata pārmaiņām un vidi saistītu pētījumu (piemēram, IPCC un IPBES veikto pētījumu) rezultātus.

⁴² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 41. punktu.

⁴³ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 1. principa i) apakšpunktu un 2. principa iii) un v) apakšpunktu un 32. un 34. punktu.

⁴⁴ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁴⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 28. punktu.

⁴⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

⁴⁷ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 33. punktu.

⁴⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 95. punktu.

⁴⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 23. punktu.

3.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra efektīvi pārraudzītu iestādes riska darījumus un atbildes pasākumus uz klimata pārmaiņu un vides riskiem. Kā norādīts EBI pamatnostādnēs⁵⁰, pārraudzības loma ietver vadības funkcijas veikšanas un tās mērķu sasniegšanas pārraudzību. Lai nodrošinātu efektīvu pārraudzības funkciju un pamatotu lēmumu pieņemšanu⁵¹, vadības struktūra, veicot vadības funkciju, tiek mudināta noteikt galvenos darbības rādītājus un galvenos riskarādītājus, kā aprakstīts iepriekšējā un nākamajā sadaļā. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, veicot uzraudzības funkciju, monitorētu un rūpīgi analizētu mērķus un jebkāda veida norises saistībā ar šiem galvenajiem darbības rādītājiem un galvenajiem riska rādītājiem.

5.2. Vēlme uzņemties risku

4. sagaidāmā darbība

Iestādēm skaidri jāietver klimata pārmaiņu un vides riski savā risku, kurus iestāde vēlas uzņemties, ietvarā.

Tiek sagaidīts, lai iestādēs būtu ieviests risku, kurus tās vēlas uzņemties, ietvars, kurā ņemti vērā visi būtiskie riski, kam iestāde pakļauta, kurš ir uz nākotni vērst un atbilst uzņēmējdarbības stratēģijā aptvertajam stratēģiskās plānošanas horizontam un kurš tiek regulāri pārskatīts.⁵² Integrējot risku, kurus iestāde vēlas uzņemties, ietvarā klimata pārmaiņu un vides riskus, tiek vairota iestādes noturība pret šādiem riskiem un uzlabota tās spēja šādus riskus pārvaldīt, piemēram, nosakot limitus attiecībā uz aizdevumiem tādiem sektoriem un ģeogrāfiskajiem rajoniem, kuri ir lielā mērā pakļauti klimata pārmaiņu un vides riskiem.⁵³

4.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes savā risku, kurus tā vēlas uzņemties, dokumentācijā izstrādātu precīzi definētu aprakstu par klimata pārmaiņu un vides riskiem. Tiek sagaidīts, lai risku, kurus iestāde vēlas uzņemties, dokumentācijā īpaši būtu aplūkota šo risku vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz iestādi. Saskaņā ar minētajām gaidām tiek sagaidīts arī, lai iestāde saskaņotu savu risku, kurus tā vēlas uzņemties, dokumentāciju ar savu uzņēmējdarbības stratēģiju un skaidri izklāstītu kādu risku līmeni tā vēlas uzņemties saistībā ar attiecīgajiem riska darījumiem.

4.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem izstrādātu piemērotus galvenos riska indikatorus un noteiktu atbilstošus limitus saskaņā ar savu regulārā monitoringa un eskalācijas kārtību.

Pamatojoties uz EBI pamatnostādnēm, tiek sagaidīts, lai iestādes nodrošinātu, ka, nosakot riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku, ņemti vērā visi būtiskie riski, kam tās pakļautas, un noteikti limiti, tolerances līmeņi un robežvērtības.⁵⁴ Turklāt iestādei

⁵⁰ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 24. punktu.

⁵¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 28. punktu.

⁵² Sk. EBI pamatnostādnes par pārskatītajām kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto SREP, un uzraudzības stresa testiem (EBA/GL/2018/03) 2.7.1. sadaļas 100. punktu.

⁵³ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. principa iii) apakšpunkta 25., 32. un 34. punktu.

⁵⁴ Sk. EBI pamatnostādnes par pārskatītajām kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto SREP, un uzraudzības stresa testiem 100. punktu.

jābūt tādām risku pārvaldības ietvaram, kas nodrošina, lai risku limitu pārkāpšanas gadījumā būtu ieviests definēts šo gadījumu eskalācijas un risināšanas process kopā ar atbilstošu pēckontroles procedūru.⁵⁵ ECB sagaida, lai iestādes monitorētu klimata pārmaiņu un vides risku pozīcijas un ziņotu par tām, pamatojoties uz pašreizējiem datiem un uz nākotni vērstām aplēsēm. ECB sagaida, lai iestādes izstrādātu kvantitatīvus klimata pārmaiņu un vides risku rādītājus, īpaši attiecībā uz fizisko un pārejas risku. Taču tā arī apzinās, ka vienotas definīcijas un kategorijas šai risku jomā joprojām ir izstrādes stadijā un ka šajā pārejas posmā, kamēr iestādes vēl izstrādā atbilstošus kvantitatīvus rādītājus, iespējams izmantot kvalitatīvus aprakstus. Tiek arī sagaidīts, lai pirms komerciālo mērķu noteikšanas tiktu noteikta kārtība un robežas attiecībā uz vēlmi uzņemt risku.

Tiek sagaidīts, lai iestādes attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem izstrādātu tādu rādītājus, kuros ņemts vērā klimata pārmaiņu ilgtermiņa raksturs, īpaši tas, kā dažādas temperatūras pārmaiņu un siltumnīcefekta gāzu emisiju tendences var saasināt esošos riskus. Tiek sagaidīts, lai šie rādītāji veicinātu iestādes spēju laikus īstenot risku mazināšanas pasākumus un tajos būtu ņemti vērā pēkšņa un iepriekš neparedzēta pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību vai fizisku notikumu, kas var ietekmēt tās darbību vai aizdevumu portfeļus.

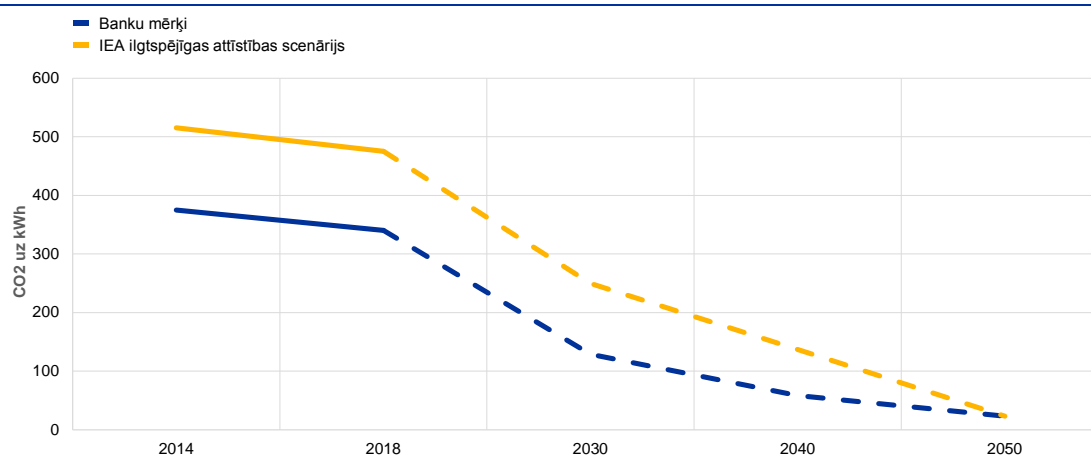
4. Ielikums

Novērotā prakse: oglekļa emisiju mērķu noteikšana un bilances noturība pret klimata pārmaiņām

ECB novēroja, ka vairākas iestādes izvirzījušas mērķi panākt, lai to finansēto energoresursu sastāvs atbilstu Parīzes nolīgumā (2015. gads) noteiktajam mērķim saglabāt globālo sasilšanu zem 2°C.

A tabula

Oglekļa emisiju mērķu noteikšana

Avots: 2019. gada Pasaules enerģētikas pārskats.

Dažas iestādes izmanto Starptautiskās Enerģētikas aģentūras (IEA) ilgtspējīgas attīstības scenāriju vai citu līdzīgu scenāriju, lai kvantitatīvi izteiktu šādus mērķus (sk. attēlu). Citām iestādēm ir atšķirīga

⁵⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 138. punktu.

pieeja, proti, tās attiecībā uz sektoriem, kam ir liels oglekļa pēdas nospiedums, mēra un salīdzinoši analizē, kā šo sektoru kreditēšana veicina noturību pret klimata pārmaiņām, attiecīgi pielāgojot savu aizdevumu portfeli. Šādas pieejas viena otru neizslēdz un faktiski dažas iestādes izmanto vairākas metodoloģijas.

4.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes nodrošinātu, ka to atalgojuma politika un prakse stimulē tādu rīcību, kas atbilst klimata pārmaiņu un vides (risku) pieejai, kā arī brīvprātīgajām saistībām, kuras iestāde apņēmusies pildīt. Kā noteikts EBI pamatnostādņēs, atalgojuma politikai un praksei jāatbilst iestādes vēlmei uzņemt risku, uzņēmējdarbības stratēģijai un ilgtermiņa mērķiem.⁵⁶ Stimulēšanas struktūrai jāveicina tāda rīcība, kas atbilst vēlmei uzņemt riskus un ilgtermiņa uzņēmējdarbības mērķiem⁵⁷, un jāattur no pārmērīgu risku uzņemšanās. Tiek sagaidīts, lai atalgojuma politika un prakse, t.sk. atalgojuma atlikšana un izpildes kritēriju noteikšana palīdzētu veicināt ilgtermiņa pieeju klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanai. Lai veicinātu tādu rīcību, kas atbilst klimata pārmaiņu un vides (risku) pieejai, iestāde, kura ir noteikusi mērķus klimata pārmaiņu un vides jomā, var apsvērt iespēju ieviest mainīgās atlīdzības komponentu, piesaistot to sekmīgai šo mērķu sasniegšanai. Gadījumos, kad klimata pārmaiņu un vides risku finansiālo ietekmi ir grūti izteikt kvantitatīvā izteiksmē, vadības iestāde var apsvērt iespēju iestrādāt atlīdzības politikā atbilstošus kvalitatīvos kritērijus.

5.3. Organizatoriskā struktūra

5. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes savā organizatoriskajā struktūrā paredzētu atbildību par klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanu atbilstoši triju aizsardzības līmeņu modelim.

Saskaņā ar CRD 74. pantu un EBI pamatnostādņēs sniegto turpmāko skaidrojumu iestādēm nepieciešams skaidrs, pārredzams un dokumentēts lēmumu pieņemšanas process un skaidrs atbildības un pilnvaru sadalījums iekšējās kontroles sistēmas ietvaros, tostarp darbības līnijās, iekšējās vienībās un iekšējās kontroles struktūrvienībās⁵⁸, kas ļauj vadības struktūrai pieņemt pareizus un pietiekami informētus lēmumus.⁵⁹ Attiecīgi tiek sagaidīts, lai atbildība par klimata pārmaiņu un vides risku identificēšanu, novērtēšanu un pārvaldīšanu būtu vienmērīgi sadalīta starp iestādes dažādajām funkcijām.

⁵⁶ Turklāt kredītiestādēm, kas sniedz portfeļa pārvaldīšanas un/vai finanšu konsultācijas, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulas (ES) Nr. 2019/2088 par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē, 5. pantu, sākot ar 2021. gada martu savās atalgojuma politikas nostādņēs jāiekļauj informācija par to, kā minētās politikas nostādnes ir saskaņotas ar ilgtspējas risku integrēšanu, un jāpublicē minētā informācija savā interneta vietnē.

⁵⁷ Sk. EBI pamatnostādnes par pareizu atalgojuma politiku.

⁵⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 131. punktu.

⁵⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 28. un 94. pantu.

5.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes skaidri sadalītu atbildību par klimata pārmaiņu un vides riskiem iestādes ietvaros. Šim atbildības sadalījumam jābūt arī pienācīgi dokumentētam attiecīgajos pārvaldības dokumentos. Iestādēm skaidri jādefinē, kuras iekšējās struktūras ir atbildīgas par to, lai klimata pārmaiņu un vides riski tiktu ņemti vērā, un skaidri jāapraksta katras šīs struktūras pilnvaras un darba procedūras. Iestādes var apsvērt iespēju izveidot speciālu struktūru, kas koordinē iestādes vispārējo risku pārvaldības pieeju klimata pārmaiņu un vides riskiem, vai arī var sadalīt šo atbildību starp esošajām struktūrām. Ja tiek izveidota speciāla par klimata pārmaiņu un vides riskiem atbildīga struktūra, tiek sagaidīts, lai tiktu skaidri definēts, kā tā integrēta esošajos procesos un mijiedarbojas ar citām funkcijām. Neatkarīgi no konkrētās kārtības tiek sagaidīts, lai iestādes aprakstītu saiknes starp attiecīgajām struktūrām un to darba procedūras, lai nodrošinātu pienācīgu informācijas plūsmu starp visām iesaistītajām pusēm.

5.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes nodrošinātu, ka klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanā iesaistītajām funkcijām ir pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi. Balstoties uz EBI pamatnostādņēm, iestādēm jānodrošina, lai to iekšējās kontroles funkcijām būtu pietiekami cilvēkresursi un finanšu resursi, kā arī pilnvarojums, lai tās varētu pildīt savu uzdevumu.⁶⁰ Līdzīgi tiek sagaidīts, lai iestādes izvērtētu, vai to kapacitāte un resursi ir pietiekami, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu un vides riskus, jo īpaši tas attiecas uz attiecīgajām funkcijām, kas atbildīgas par šo risku pārvaldību. Tiek sagaidīts, lai iestādes nepieciešamajā apmērā nostiprinātu pieejamo kapacitāti un resursus, kā arī veicinātu visu attiecīgo funkciju atbilstošu apmācību.

5.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestāžu politikas nostādņēs, procedūrās un kontroles mehānismos būtu aprakstīti pirmās aizsardzības līnijas uzdevumi un atbildība saistībā ar klimata pārmaiņu un vides risku uzņemšanos un pārvaldību. Iestādēm jānodrošina, lai pirmā aizsardzības līnija pildītu savus pienākumus atbilstoši klimata pārmaiņu un vides risku politikai, procedūrām un limitiem. Konkrētāk, tiek sagaidīts, lai pirmā aizsardzības līnija identificētu, novērtētu un monitorētu jebkāda veida klimata pārmaiņu un vides riskus, kas ietekmē tās klientu kredītspēju un novērtējumu/reitingu, kā arī veiktu atbilstošu klientu padziļināto izpēti saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem atbilstoši 7.4. sagaidāmajai darbībai.

5.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes definētu risku pārvaldības funkcijas uzdevumus un atbildību saistībā ar klimata pārmaiņu un vides risku identificēšanu, novērtēšanu, mērīšanu un monitorēšanu un ziņošanu par tiem. Risku pārvaldības funkcijas galvenais uzdevums ir nodrošināt, lai iestādes atbilstošās struktūrvienības identificētu, novērtētu, izmērītu, monitorētu un pārvaldītu visus riskus un ziņotu par tiem.⁶¹ Tā kā klimata pārmaiņu un vides riski ir esošos risku veidus noteicošie faktori, tiek sagaidīts, lai šie uzdevumi un atbildība būtu ietverta esošo riska veidu ietvarā risku pārvaldības sistēmā, kā sīkāk aprakstīts tālāk sadaļā par risku pārvaldību.

⁶⁰ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 155. un 160. pantu.

⁶¹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 174. punktu.

5. ielikums

Novērotā prakse: horizontālie kontaktpunkti

ECB novēroja vairākas iestādes, kuras ieviesa konkrētus pasākumus, lai veicinātu tādu riska kultūru, kurā tiek ņemti vērā klimata pārmaiņu un vides riski. Piemēram, viena banka izveidoja horizontālus kontaktpunktus, lai nodrošinātu klimata pārmaiņu un vides risku pienācīgu integrēšanu risku pārvaldības funkcijas darba procedūrās. Kāda cita banka nozīmēja korespondentus uzņēmējdarbības jomās, kuras aktīvi sadarbojas un sazinās ar riska pārvaldības funkciju un/vai citām funkcijām, kas nodarbojas ar vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem, t.sk. klimata pārmaiņu un vides riskiem.

5.5. sagaidāmā darbība

Iestādēm būtu jādefinē atbilstības nodrošināšanas funkcijas uzdevumi un atbildība, nodrošinot, lai klimata pārmaiņu un vides risku radītie saistību riski tiktu pienācīgi ņemti vērā un efektīvi integrēti visos attiecīgajos procesos.

Atbilstības nodrošināšanas funkcijai jākonsultē vadības struktūra par pasākumiem, kas jāveic, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamiem tiesību aktiem, noteikumiem, normatīvajiem aktiem un standartiem, un jānovērtē juridiskās vai regulatīvās vides pārmaiņu potenciālā ietekme uz iestādes aktivitātēm un atbilstības nodrošināšanas ietvaru.⁶² Tā kā ar ilgspēju saistītie noteikumi un standarti laika gaitā var mainīties, iestādes var arvien vairāk saskarties ar klimata pārmaiņu un vides jautājumu radītiem atbilstības riskiem.

5.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iekšējā audita funkcija, veicot risku pārvaldības ietvara pārbaudi, apsvērtu, cik lielā mērā tas ir piemērots klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanai. Iekšējā audita funkcijai jāveic risku pārvaldības ietvara pārbaude, apsverot ārējās norises, risku profila un produktu un/vai uzņēmējdarbības virzienu pārmaiņas.⁶³ Šādai pārbaudei jāaptver arī klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldīšanas kārtības piemērotība. Turklāt iestādes ar klimata pārmaiņu un vides riskiem saistītās politikas nostādnes un procedūras ietilpst iekšējā audita funkcijas tvērumā, jo tās uzdevums ir pārbaudīt atbilstību iestādes iekšējai politikai un ārējām prasībām.

5.4. Pārskatu sniegšana

6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes sava iekšējo pārskatu procesa ietvaros sniegtu apkopotus datus, kas atspoguļo to pakļautību klimata pārmaiņu un vides riskiem, tādējādi ļaujot vadības struktūrai un attiecīgajām apakškomitejām pieņemt pamatotus lēmumus.

EBI pamatnostādnes⁶⁴ nosaka, kā iestādēm jāizveido regulāri un caurredzami pārskatu sniegšanas mehānismi, lai iestādes vadības struktūra, tās riska komiteja (ja

⁶² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 192. punktu.

⁶³ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 139. punktu.

⁶⁴ EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11).

tāda izveidota) un visas attiecīgās struktūrvienības laikus saņem precīzus, īsus, skaidrus un jēgpilnus pārskatus un var dalīties ar attiecīgo informāciju par risku identificēšanu, noteikšanu vai novērtēšanu, monitorēšanu un pārvaldību. Tādējādi ECB sagaida, ka iestādes iekļauj klimata pārmaiņu vides riskus savās uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēmās, lai vadības struktūru līmenī varētu pieņemt informētus lēmumus. ECB atzīst, ka rādītāji un instrumenti attīstās un šobrīd iestādēm pieejamie dati ir nepilnīgi. Tomēr ECB sagaida, ka pārskatu sniegšana par klimata pārmaiņu un vides riskiem ar laiku uzlabosies. Sākotnēji, kamēr precīzu un pilnīgu pārskatu sniegšana netiek uzskatīta par paveicamu vai uzskatīta par priekšlaicīgu, ECB sagaida, ka iestādes novērtē savas datu vajadzības, lai nodrošinātu informāciju stratēģijas noteikšanai un risku pārvaldībai, lai konstatētu trūkstošos datus salīdzinājumā ar pašreizējiem datiem un izstrādātu plānu šo trūkumu un visu nepilnību novēršanai.

6.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes izstrādā holistisku pieeju datu pārvaldībai attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem. Atbilstoši EBI pamatnostādņēm, jāizveido regulāri un caurredzami pārskatu sniegšanas mehānismi, lai nodrošinātu savlaicīgu, precīzu, īsu un saprotamu un jēgpilnu pārskatu sniegšanu, ļaujot dalīties ar attiecīgo informāciju par risku identificēšanu, noteikšanu vai novērtēšanu, monitorēšanu un pārvaldību.⁶⁵ Tiek sagaidīts, ka iestādes definē, dokumentē un integrē klimata pārmaiņu un vides riskus uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēmā, lai tās varētu efektīvi monitorēt, pārvaldīt un mazināt pakļautību šiem riskiem. Konkrēti tas ietver risku datu pārskatu sniegšanas pārvaldību, IT infrastruktūru, riska datu apkopošanas un ziņošanas procedūras. Tiek sagaidīts, ka iestādes nodrošina klimata pārmaiņu un vides risku uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēma darbojas kopīgi ar klimata pārmaiņu un vides risku rādītājiem, kas noteikti iestāžu RAS un risku pārvaldības procesos. Tiek arī sagaidīts, ka uzraudzības pārskatu sniegšanas sistēma, ja nepieciešams, atbalsta galvenos darbības rādītājus, ko izmanto, vērtējot iestādi saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem un publiski atklāto informāciju.

6.2. sagaidāmā darbība

Tā kā klimata pārmaiņu un vides riskiem piemīt tiem vien raksturīgas iezīmes, tiek sagaidīts, ka iestādes apsver IT sistēmu pielāgošanu sistemātiskai nepieciešamo datu vākšanai un apkopošanai, lai novērtētu to pakļautību šiem riskiem. Tiek sagaidīts, ka iestādes iekļauj šo risku datu taksonomiju, taču arī ir atzīts, ka to var nebūt iespējams izdarīt, jo šobrīd trūkst vienotu definīciju, taksonomijas un pastāv datu nepilnības. Šādā gadījumā tiek sagaidīts, ka iestādes apsver domu ieviest pārskatu sniegšanas procesus un procedūras, balstoties uz iekšējiem vai ārējiem kvalitatīviem riska rādītājiem, lai nodrošinātu adekvātu pārskatu sniegšanu vadības struktūrai par klimata pārmaiņu un vides riskiem. Šajā nolūkā tiek sagaidīts, ka vadības struktūra apzinās saņemto pārskatu ierobežojumus attiecībā uz to tvērumu, kā arī juridiskos un tehniskos ierobežojumus. Tiek sagaidīts, ka vadības struktūra šo informāciju izmanto, lai apspriestu, pārdomātu un pieņemtu lēmumus par klimata pārmaiņu un vides risku radīto ietekmi.

⁶⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 145. punktu.

6.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes risku pārskatā atspoguļota klimata pārmaiņu un vides risku ietekme uz tās uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju un riska profilu.⁶⁶ Iestādēm jācenšas risku pārskatos ietvert visi būtiskie klimata pārmaiņu un vides riski attiecībā uz visu juridisko personu un/vai darbības virzieniem. Tiek sagaidīts, ka šo pārskatu detalizācija un tvērums ir atbilstošs iestādes operāciju apmēram, sarežģītības pakāpei un riska profilam.

6.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestāde spēj savlaicīgi izveidot apkopotus un aktualizētus datus par klimata pārmaiņu un vides riskiem. Šīs gaidas atbilst EBI pamatnostādņēm, kas paredz, ka iestādēm jābūt pieejamai efektīvai un ticamai informācijas un komunikāciju sistēmai, kas pilnībā atbalsta riska datu apkopošanas spējas gan normālas darbības, gan spriedzes apstākļos.⁶⁷ Attiecībā uz šiem riskiem būtisks ir savlaicīgums, piemēram, sakarā ar ietekmi uz iestādes operācijām, ko var radīt pēkšņa pāreja uz zemas oglekļa emisijas tautsaimniecību vai kāds fizisks notikums. Tāpēc vadības struktūrai būtu jā saglabā pārskats par jebkādam norisēm valsts un starptautiskajā līmenī gan politikas, gan regulējuma līmenī, kas varētu ietekmēt tās pārskatu sniegšanas gaidas. Tiek sagaidīts, ka iestāde spēj pielāgoties un nodrošināt apkopotu riska datu sagatavošanu par klimata pārmaiņu un vides riskiem, lai varētu pēc pieprasījuma un *ad-hoc* izpildīt plašu pārskatu sniegšanas prasību klāstu, t.sk. prasības stresa/krīzes situācijā, prasības, kas saistītas ar iekšējo vajadzību maiņu un prasības sniegt atbildes uz uzraudzības jautājumiem, pieaugot pieprasījumam pēc pārskatiem par klimata pārmaiņu un vides riskiem.

⁶⁶ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. principa 29. un 30. punktu.

⁶⁷ Sk. EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) un EBI Pamatnostādņu par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) un uzraudzības stresa testos (EBA/GL/2018/03) 5.8. sadaļu.

6. Uzraudzības gaidas attiecībā uz risku pārvaldību

Balstoties uz iepriekšējā nodaļā norādīto informāciju, šajā sadaļā sniegta detalizēta norāde par klimata pārmaiņu un vides risku iekļaušanu kredītriska, operacionālā riska, tirgus riska un likviditātes riska pārvaldībā, kā arī ICAAP, t.sk. risku kvantitatīvo noteikšanu, izmantojot scenāriju analīzi un/vai veicot stresa testus.

6.1. Riska pārvaldības sistēma

7. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes iestrādātu klimata pārmaiņu un vides riskus kā noteicošos faktorus iestāžu risku pārvaldības ietvaros iekļautajās esošajās risku kategorijās, tādējādi nodrošinot to pārvaldību un monitoringu pietiekami ilglaicīgā periodā, un regulāri pārskatītu ieviesto kārtību. Tiek sagaidīts, lai iestādes identificētu un kvantitatīvi izteiktu šos riskus kopējā kapitāla pietiekamības nodrošināšanas procesa ietvaros.

Iestādēm vispārējās iekšējās kontroles sistēmas ietvaros jāizveido iestādes mēroga risku pārvaldības sistēma, kas ietver visus darbības virzienus un iekšējās struktūras, t.sk. iekšējās kontroles funkcijas.^{68 69} Saskaņā ar CRD 73. pantu "iestādes izveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesus, lai pastāvīgi novērtētu un uzturētu iekšējā kapitāla summas, veidus un sadali, ko tās uzskata par atbilstošām pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim".

Tiek sagaidīts, ka iestādēm ir holistisks un labi dokumentēts priekšstats par klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz esošajām riska kategorijām. Riska pārvaldības sistēmai jāietver bilances un ārpusbilances riski, pienācīgi ņemot vērā gan finanšu, gan nefinanšu riskus⁷⁰ gan attiecībā uz riskiem, kuriem iestāde pakļauta attiecīgajā brīdī, gan arī riskiem, kam iestāde varētu būt pakļauta nākotnē. Iestādes ir atbildīgas par regulāra procesa ieviešanu, kura ietvaros tā identificētu visus būtiskos riskus un iekļautu tos visaptverošā iekšējo risku sarakstā. Kā izklāstīts šo norādījumu 3.1. un 3.2. sadaļā, klimata pārmaiņu un vides riski tiek uzskatīti par esošo risku kategoriju noteicošajiem faktoriem. Organizatoriskiem un analītiskiem mērķiem iestādes var izvēlēties uzskatīt klimata pārmaiņu un vides riskus kā atsevišķu risku veidu. Tomēr tiek sagaidīts, ka tās veic visaptverošu analīzi par veidiem, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē dažādās risku jomas, t.sk. kredītrisku, operacionālo, tirgus un likviditātes risku. Tiek sagaidīts, ka vadības struktūra nolemj, kuri riska veidi

⁶⁸ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību un risku pārvaldīšanu (EBA/GL/2017/11) 136. un 137. pantu.

⁶⁹ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 32. un 34. punktu (2. principa ii) apakšpunkts).

⁷⁰ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību un risku pārvaldīšanu (EBA/GL/2017/11) 136. pantu.

ir būtiski un nodrošina, lai gadījumos, kad iestāde konstatē, ka klimata pārmaiņu un vides riski nozīmīgi neietekmē būtiskos riska veidus, to klasifikācija kā nebūtiskiem riskiem tiktu pamatota. Gaidāms, lai šāda analīze tiktu pielāgota iestādes uzņēmējdarbības modelim un riska profilam. Tiek sagaidīts, ka iestādes dokumentē aplūkotos klimata pārmaiņu un vides riskus, īpaši to transmisijas kanālus un ietekmi uz iestādes riska profilu.

6. ielikums

Novērotā prakse: klimata pārmaiņu risku apzināšana saistībā ar finanšu riskiem

Dažas iestādes sākušas iekšēju procesu, lai apzinātu klimata pārmaiņu riskus un to potenciālo finansiālo ietekmi. Viena banka apzināja transmisijas kanālu uz esošām riska kategorijām un sniedza pārskatu par paredzamo ietekmi uz tās riska profilu, kā arī paredzamo laika grafiku.

A tabula

Klimata pārmaiņu risku apzināšanas saistībā ar to finansiālo ietekmi shematisks piemērs

Klimata pārmaiņu risku noteicošie faktori	Potenciālā finansiālā ietekme	Termiņš	Ietekme uz riska profilu	Ietekme uz stratēģiju
Politika un tiesību akti	Uzņēmumu, kas rada augstas oglekļa emisijas, aktīvu nolietojums ieguldījumu portfelī.	1–3 gadi	**	***
Tehnoloģijas	Automobiļu rūpniecības nozares korporatīvie klienti, ko ietekmē esošo produktu un pakalpojumu aizstāšana.	3–5 gadi	*	***
Tirgus noskaņojums	Patērētāji un investori dod priekšroku ilgtspējīgākiem produktiem	1–3 gadi	***	*
Akūts fizisks risks	Īpašuma un aktīvu bojājumi augsta riska zonās	1–3 gadi	*	**
Hronisks fizisks risks	Pieaug klientu izmaksas, lai segtu bojājumus vai zaudējumus, ko izraisījušas klimata katastrofas, kas ietekmē viņu maksāspēju	1–3 gadi	*	**

Avots: ECB.

7.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes atbilstoši kvantitatīvi nosaka klimata pārmaiņu un vides riskus, kas apdraud iestādes. Kā norādīts arī ECB Norādījumos par ICAAP, riskus nevajadzētu izslēgt no novērtējuma tāpēc, ka to kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta vai attiecīgie dati nav pieejami.⁷¹ Ja šādas kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijām nepieciešami turpmāki risinājumi, ņemot vērā arī pašreizējo darbu un starptautisko tīklu un standartus noteicošo institūciju gaidāmās publikācijas, tiek sagaidīts, ka iestādes aktīvi piedalās attiecīgu rīku vai metožu izstrādē vai piemērošanā.

7.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes piemēro stratēģisku pieeju, lai pārvaldītu un/vai mazinātu klimata pārmaiņu un vides riskus atbilstoši savai uzņēmējdarbības stratēģijai un riska apetītei, kā arī attiecīgi pielāgo politiku, procedūras, riska ierobežojumus un risku kontroli. Pamatojoties uz EBI pamatnostādņiem, iestādes riska pārvaldības sistēmai jāsniedz konkrētas norādes par stratēģiju īstenošanu un, ja nepieciešams, jānosaka un jāuztur iekšējie ierobežojumi saskaņā ar iestādes riska apetīti un samērīgi ar iestādes stabilu darbību, finansiālo stiprību, kapitāla bāzi un stratēģiskajiem mērķiem.⁷² Paturot to prātā, tiek sagaidīts, ka iestādes apsver nepieciešamību veikt savas riska politikas korekcijas, piemēram, nosakot

⁷¹ Sk. ECB norādījumu par iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 74. punktu.

⁷² Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) 135., 137. un 138. pantu.

ierobežojumus attiecībā uz noteiktu sensitīvu tautsaimniecības (apakš)sektoru, valdību, uzņēmumu vai nekustamā īpašuma riska darījumu finansēšanu, vai pat nepiešķirot kredītus noteiktiem (apakš)sektoriem vai kredītņēmējiem; mainot kredītēšanas nosacījumus tiem kredītņēmējiem, kuri iekļauti/nav iekļauti baltajā/melnajā sarakstā, vai kuri tiek uzskatīti par savā kategorijā labākajiem; uzsākot konstruktīvu dialogu ar būtiskiem darījuma partneriem; vienojoties par pasākumiem pakāpeniskai klimata pārmaiņu un vides risku samazināšanai, iespējams, arī ar mērķi uzlabot darījuma partnera ilgtspējības reitingu un/vai kredītreitingu.

7. ielikums

Novērotā prakse: ICAAP ietvaros veiktās finansēšanas klimata pārmaiņu un vides ietekmes kvantitatīvā noteikšana

ECB novērojusi banku, kas savā iekšējā kapitāla plānā novērtē veiktā finansējuma ietekmi uz vidi un piešķir vides reitingu vai nu aktīvam vai finansētajam projektam, vai kredītņēmējam (korporatīvajam vai valsts sektora klientam) vispārēja finansējuma gadījumā. Šo reitingu veido darījuma ietekmes uz vidi novērtējums, ņemot vērā jebkādu būtisku ietekmi uz vidi, piemēram, ūdeni, piesārņojumu, atkritumiem, bioloģisko daudzveidību. Pamatojoties uz šo reitingu, banka piemēro sankcijas aktīviem, kam paredzēts augstākais ietekmes līmenis uz vidi, tādējādi paaugstinot šo riska darījumu analītisko riska svērumu. Banka ziņo, ka aktīvu, kuru ietekme uz vidi un klimatu ir negatīva, analītisko riska svērto aktīvu apjoms var pieaugt pat par ceturto daļu. Visbeidzot, šī ietekme atspoguļojas gaidāmajā aktīvu ienesīguma likmē, sniedzot potenciālu stimulu investēt vai atturēties investēt konkrētos sektoros.

7.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes īsteno pienācīgas padziļinātas pārbaudes procedūras attiecībā uz klimata pārmaiņām un vidi gan uzsākot attiecības ar klientu, gan turpmāk. Tas būtu jāsaprot kā nepieciešamo datu vākšana un pārbaude, lai novērtētu kredītņēmēja ievainojamību saistībā ar klimata pārmaiņu un vides riskiem, īpaši pirms aizdevuma līguma noslēgšanas vai būtiska aizdevuma apjoma palielinājuma saskaņā ar iestādes riska politiku un procedūrām. Tiek sagaidīts, ka iestādēm ir informācija par klientu ietekmi uz klimata pārmaiņu un vides aspektiem un ar tiem saistīto ievainojamību, kā arī par klientu pieeju šīs ietekmes un risku pārvaldībai. Turklāt pienācīgas padziļinātas vides aspektu pārbaudes procedūras, kas atbilstoši ņemtas vērā, iespējams, mazinās reputācijas un saistību riskus. Gaidāms, lai padziļinātu pārbaudes procedūru tvērums un pamatīgums tiktu definēts atbilstoši klienta darbības jomai un ģeogrāfiskajai atrašanās vietai. Nepieciešamības gadījumā iestādes var apsvērt vajadzību piesaistīt ārējos ekspertus. Iestādēm tiek ieteikts nodrošināt atbilstību, piemēram, OECD pamatnostādņem daudz nacionāliem uzņēmumiem⁷³. Tiek sagaidīts, ka visi padziļinātu pārbaudes procedūru rezultātā gūtie dati tiek apsvērti lēmumos par sadarbības uzsākšanu vai turpināšanu ar klientu.

⁷³ Sk. [OECD pamatnostādnes daudz nacionāliem uzņēmumiem](#), OECD, 2019. gads, un dokumentu *Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting: Key Considerations for Institutions implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, ("Padziļinātas pārbaudes atbildīgas nefinanšu sabiedrību kredītēšanas un vērtspapīru sākotnējās izvietojšanas jomā: svarīgākie apsvērumi iestādēm, kuras īsteno OECD pamatnostādnes daudz nacionāliem uzņēmumiem", OECD, 2019. gads.

7.5. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē klimata pārmaiņu un vides risku ietekmi uz kapitāla pietiekamību no ekonomiskās un normatīvās perspektīvas. Atbilstoši ECB norādījumiem par ICAAP tiek gaidīts, lai papildus iestādes pašreizējiem riskiem iestāde savos uz nākotni vērstajos kapitāla pietiekamības novērtējumos ņemtu vērā visus riskus un jebkādu šo risku iekšējo vai savstarpējo koncentrāciju, kas varētu rasties, ieviešot būtiskas darbības vides pārmaiņas.⁷⁴ Līdzīgi ECB sagaida, ka iestādes novērtējumā no ekonomiskās perspektīvas iekļauj klimata pārmaiņas un īpaši pāreju enerģētikas jomā. Tiek sagaidīts, ka iestādes ņem vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, nosakot kapitāla pietiekamības prasības, lai iestāde varētu ilgtspējīgi piemērot savu uzņēmējdarbības modeli, nodrošinot ekonomisko un normatīvo kapitāla pietiekamību. Kā izklāstīts ECB norādījumos par ICAAP, tiek sagaidīts, ka iestādes piemēro gan ekonomisko perspektīvu, gan normatīvo perspektīvu, savstarpēji nodrošinot informāciju. Ja tiek uzskatīts, ka klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē ekonomisko perspektīvu, tiek sagaidīts, ka iestāde normatīvajā perspektīvā turpmāk ņem vērā potenciālo ietekmi uz regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām, kas atspoguļota bāzes scenārija un nelabvēlīgas attīstības scenārija novērtējumā. Tiek arī sagaidīts, ka iestādes ņem vērā šos rezultātus, nosakot riska apētīti un uzņēmējdarbības stratēģiju.

7.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes, veicot periodisko izvērtējumu, novērtē klimata pārmaiņu un vides risku identificēšanas, novērtēšanas un mazināšanas instrumentu atbilstību. Iestādēm jāveic regulārs iekšējais izvērtējums, piemēram, ICAAP kontekstā.⁷⁵ Pārskatīšanas mērķis ir rūpīgi pārbaudīt, vai ar iekšējiem procesiem un metodoloģiju izdevies panākt ticamus rezultātus un vai tie joprojām ir pienācīgi pašreizējās situācijas un nākotnes norišu perspektīvā.⁷⁶ Tā kā ar klimata pārmaiņu un vides risku identifikāciju un noteikšanu saistīto datu un metodoloģiju pieejamība strauji attīstās, tiek sagaidīts, ka iestādes regulāri izvērtē datu avotu un izmantoto metožu atbilstību un kvalitāti.

6.2. Kredītriska pārvaldība

8. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes kredītriska pārvaldības ietvaros apsvērtu klimata pārmaiņu un vides riskus visos kredītu piešķiršanas procesa posmos, kā arī monitorētu šos riskus savos portfeļos.

Saskaņā ar CRD 79. pantu kompetentajām iestādēm turklāt jānodrošina, ka iestādes izsniedz kredītus, balstoties uz drošiem un skaidri noteiktiem kritērijiem un tiek skaidri noteikta kredītu apstiprināšanas, grozīšanas, atjaunošanas un refinansēšanas kārtība. Šajā nolūkā tiek sagaidīts, ka iestādes izmanto holistisku pieeju un savā kredītriska politikā un procedūrās ņem vērā ar klimata pārmaiņām un vides faktoriem

⁷⁴ Sk. ECB norādījumu par iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 60. punktu.

⁷⁵ Sk. CRD IV 73. pantu.

⁷⁶ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 18. punktu (1. principa iii) apakšpunkts).

saistītus riskus atbilstoši EBI pamatnostādņem par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu.^{77 78}

8.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka klimata pārmaiņu un vides riski tiek iekļauti visos attiecīgajos kredītu piešķiršanas procesa un kredītu apstrādes posmos. Konkrēti tiek sagaidīts, ka iestādes formulē viedokli par to, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē kredītņēmēja saistību neizpildes risku. Tiek sagaidīts, ka tiek identificēti un novērtēti klimata pārmaiņu un vides faktori, kas būtiski ietekmē kredītu riska darījumu saistību neizpildes risku. Šā novērtējuma ietvaros iestādes var ņemt vērā klientu veiktās klimata pārmaiņu un vides risku pārvaldības kvalitāti. Tiek sagaidīts, ka iestādes pienācīgi apsver riska profila pārmaiņas attiecībā uz uzņēmējdarbības sektoriem un ģeogrāfiskiem aspektiem, ko nosaka klimata pārmaiņu un vides riski.

8. ielikums

Novērotā prakse: alternatīvas ar klimatu saistītas saistību neizpildes varbūtības

ECB novērojusi, ka iestādes bieži kredītu piešķiršanas procesā ņem vērā klimata pārmaiņu un vides riskus kvalitatīvā izteiksmē. Taču dažās iestādēs tiek plānoti vai izstrādāti veidi, kā šos riskus iestrādāt modeļos. Viena banka izstrādā alternatīvas ar klimatu saistītas saistību neizpildes varbūtības, kas tiks ietvertas pārskatos līdztekus parastajām saistību neizpildes varbūtībām. Izstrādājot alternatīvās ar klimatu saistītas saistību neizpildes varbūtības, tiks ņemta vērā detalizētu fizisko un pārejas risku analīze attiecībā uz skrīninga procesā identificētiem riskantākiem darījuma partneriem. Liela šo rādītāju starpība liecinātu par nepieciešamību apsvērt riska mazināšanas pasākumus. Otra banka izstrādā ilgtspējas risku vērtējumu sistēmu, kas ietver kvalitatīvos aspektus. Vērtējumu sistēmas datiem modelī tiktu piešķirts fiksēts svēruma.

Cita banka savos iekšējos kredītspējas vērtēšanas modeļos ietver vides rādītājus. Vides novērtējums ieviests nozarēm, attiecībā uz kurām šāds novērtējums tika uzskatīts par būtisku saistībā ar kredītkvalitātes rādītāju analīzi. Pamatā esošo darbību potenciālā ietekme uz vidi ietekmē kredītspējas novērtējumu. Šādi kredītspējas novērtējuma modeļi ieviesti attiecībā uz lielo komercsabiedrību, komercsabiedrību un projektu finansēšanas riska darījumiem.

8.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes pielāgo riska klasifikācijas procedūras, lai vismaz kvalitatīvi identificētu un novērtētu klimata pārmaiņu un vides riskus. Tiek sagaidīts, ka iestādes saviem darījuma partneriem definē atbilstošus vispārējos riska rādītājus vai reitingus, ņemot vērā klimata pārmaiņu un vides riskus. Tiek sagaidīts, ka iestādes, veicot riska klasifikācijas procedūras, identificē kredītņēmējus, kas varētu tieši vai netieši būt pakļauti paaugstinātam klimata pārmaiņu vai vides riskam. Kritiska pakļautība riskam jānorāda un, ja iespējams, jāaplūko atbilstoši dažādiem scenārijiem⁷⁹, lai nodrošinātu, ka tiek novērtēti un laikus ieviesti jebkādi atbilstoši risku mazināšanas pasākumi, t.sk. cenu noteikšana. Tiek sagaidīts, ka iestādes apsver,

⁷⁷ Sk. EBI pamatnostādņu projekta par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu (EBA/CP/2019/04) 51. pantu.

⁷⁸ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. principa ii) un iii) apakšpunktu.

⁷⁹ Iespējamie scenāriji ietver, piemēram, pašreizējo un prognozēto siltumnīcas efekta gāzu emisiju izvērtējumu, tirgus vidi, uzraudzības prasības aplūkojamiem uzņēmumiem, iespējamo ietekmi uz kredītņēmēju pelnītspēju un maksātspēju utt.

piemēram, riska karšu izmantošanu, kuras norāda ilgspējas riskus, pamatojoties uz individuālo tautsaimniecības (apakš)sektoru nozīmīgumu attiecīgajam klientam.

8.3. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes ietver klimata pārmaiņu un vides riskus savā nodrošinājuma novērtējumā. Klimata pārmaiņu un vides riski var ietekmēt nodrošinājuma vērtību. Tiek sagaidīts, ka iestādes šajā sakarā īpaši rūpīgi novērtē komerciālo īpašumu un mājokļu nekustamo īpašumu fizisko atrašanās vietu un energoefektivitāti. Tiek sagaidīts, ka iestādes šos apsvērumus ņem vērā gan nodrošinājuma vērtības noteikšanas procesā, gan veicot novērtējuma regulāro izvērtēšanu.

8.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes monitorē un pārvalda savu portfeļu kredītriskus, piemēram, veicot sektora/ģeogrāfiskās koncentrācijas analīzi, nosakot riska darījumu ierobežojumus, piemērojot aizņemto līdzekļu apjoma samazināšanas stratēģijas un scenāriju analīzi un/vai veicot stresa testus.⁸⁰ Tiek sagaidīts, ka iestādes monitorē, kā klimata pārmaiņu un vides riski ietekmē ģeogrāfisko un sektoru koncentrāciju. Tāpat iestādes var novērtēt koncentrāciju, ko veido aktīvi ar konkrētām raksturiezīmēm, piemēram, energoefektivitātes marķējuma sadalījumu komerciālo īpašumu un mājokļu nekustamo īpašumu portfeļos, kurus varētu ietekmēt pārejas politika, ņemot vērā iespējamus jaunus tiesību aktus. Iestādēm tiek ieteikts attīstīt monitoringa spējas saistībā ar rādītājiem un ierobežojumiem, kas izstrādāti viņu riska apetītes un datu pārvaldības sistēmas mērķiem.

8.5. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestāžu aizdevumu cenu noteikšanas sistēmas atspoguļo to kredītriska apetīti un uzņēmējdarbības stratēģiju attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides faktoriem.⁸¹ Saskaņā ar CRD IV 76. panta 3. punktu, iestādes riska komiteja pārbauda, vai klientiem piedāvātajās aktīvu cenās pilnībā ņem vērā iestādes uzņēmējdarbības modeli un riska stratēģiju. Aizdevumu cenu noteikšana iestādēm ir nozīmīgs vadības mehānisms, kas nosaka to nākotnes ienākumu līmeni un izcelsmes avotus. Piemēram, iestādes savas uzņēmējdarbības stratēģijas un riska apetītes ietvaros var pieņemt lēmumu samazināt riska darījumus ar sektoriem, kas kaitē videi vai klimatam, vai arī atteikties no aizdevumiem, kuru nodrošinājumam izmanto energoneefektīvu nekustamo īpašumu. Tiek sagaidīts, ka cenu noteikšanas sistēma atbalsta izvēlēto riska perspektīvu un stratēģiju, piemēram, diferencējot riska darījumu aizdevumu cenas saskaņā ar to energoefektivitāti vai ietverot katram sektoram/klientam specifisku maksu. Atbilstoši savai uzņēmējdarbības stratēģijai un riska apetītei iestādes arī var apsvērt mudināt klientus pienācīgi ņemt vērā klimata pārmaiņu un vides riskus, lai uzlabotu kredītspēju un noturību pret šādiem riskiem. Tas, piemēram, varētu ietvert procentu likmju diskontu piedāvājumus ekoloģiski ilgspējīgiem aizdevumiem vai aizdevuma procentu likmes sasaistīšanu ar klienta īstenotā ilgspējības mērķa sasniegšanu.

⁸⁰ Sk. EBI pamatnostādņu projekta par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu (EBA/CP/2019/04) 245. pantu.

⁸¹ Sk. EBI pamatnostādņu projekta par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu (EBA/CP/2019/04) 200. un 201. pantu.

9. ielikums

Novērotā prakse: hipotekārā kredīta cenu diferenciacija

ECB novēroja iestādi, kura diferencēja klienta hipotekāro kredītu cenu atbilstoši pamatā esošā nekustamā īpašuma energoefektivitātes kategorijai. Labākas hipotēku kredītu energoefektivitātes kategorijas gadījumā klienti saņēma zemākas aizdevumu likmes nekā sliktākas energoefektivitātes kategorijas hipotēku kredītu gadījumā, un tiek prognozēts, ka iestādes hipotēku kredītu kopējais pelnītspējas mērķis tiks sasniegts. Cenu diferenciacija atbilst stratēģijai atbalstīt ilgtspējīgu banku darbību. Turklāt portfelis labākas energoefektivitātes kategoriju hipotēku kredītiem, iespējams, mazāk pakļauts pārejas riskam. Tā rezultātā hipotēku kredītu portfeli notiek pāreja uz labāku energoefektivitātes kategoriju sadalījumu.

8.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestāžu aizdevumu cenu noteikšana atspoguļo dažādās izmaksas, ko nosaka klimata pārmaiņu un vides riski. Kā noteikts EBI pamatnostādņēs par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu⁸², iestādēm jāpiemēro cenu noteikšanas sistēma, kas saistīta ar aizdevuma raksturiezīmēm, ņemot vērā visas atbilstošās izmaksas. Klimata pārmaiņu un vides risku ietekme var izpausties dažādos cenu noteicošajos faktoros, piemēram, kapitāla izmaksās, finansējuma izmaksās vai kredītriskā. Ekoloģiski ilgtspējīgus aktīvus, piemēram, var finansēt ar specializētiem instrumentiem, piemēram, zaļajām (nodrošinātajām) obligācijām, tādējādi rodoties atšķirīgām finansējuma izmaksām. Teritorijās, kas pakļautas lielākiem fiziskiem klimata riskiem, piemēram, plūdiem vai sausumam, var būt vērojams kredītēšanas zaudējumu pieaugums. Tiek sagaidīts, ka iestādes apsver šīs norises un atspoguļo tās savā cenu noteikšanas sistēmā, piemēram, nosakot lielākas kredītu izmaksas vai diferencējot finansējuma izmaksas aktīviem, kuri īpaši pakļauti fiziskiem un pārejas riskiem.

6.3. Darbības riska pārvaldība

9. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes apsvērtu, kā ar klimatu saistītie notikumi varētu nelabvēlīgi ietekmēt darbības nepārtrauktību un cik lielā mērā attiecīgās iestādes darbību raksturs varētu palielināt reputācijas un/vai saistību riskus.

Saskaņā ar CRD 85. pantu un EBI pamatnostādņēm⁸³ iestādēm jāīsteno politika un procesi, lai novērtētu un pārvaldītu operacionālo risku. Tām jānovērtē operacionālais risks visās darbības jomās un operācijās un jānosaka, kā operacionālais risks var īstenoties.⁸⁴ Tiek sagaidīts, ka iestādes pieņem visus nepieciešamos pasākumus, lai

⁸² Sk. EBI pamatnostādņu projekta par aizdevumu izsniegšanu un monitorēšanu (EBA/CP/2019/04) 186., 187. un 190. pantu.

⁸³ Sk. EBI Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP) (EBA/GL/2018/03) 255. punktu.

⁸⁴ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 4. principu un 60. punktu.

nodrošinātu darbības nepārtrauktību un savlaicīgu negadījuma seku novēršanu – gan attiecībā uz politiku, gan fizisko aktīvu, t.sk. IT sistēmu, funkcionēšanu.

9.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē fizisko risku ietekmi uz to vispārējo darbību, t.sk. vai arī spēju ātri atjaunot pakalpojumu nodrošināšanas kapacitāti. Iestāde var būt vairāk pakļauta fiziskiem riskiem tās darbības ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ. Tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē fiziskā riska izraisītā darbības riska būtiskumu. Tas īpaši attiecas uz ārpalpojumiem un IT pakalpojumiem, īpaši, ja pakalpojuma sniedzēji atrodas vietās, kas pakļautas ārkārtas laikapstākļiem vai citiem ekoloģiskiem ievainojamības aspektiem.

Tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē, vai šie aspekti ietekmē to spēju apstrādāt darījumus, sniegt pakalpojumus, vai rada juridisko atbildību par trešajām pusēm, piemēram, klientiem vai citām iesaistītajām pusēm, nodarītiem zaudējumiem. Tiek sagaidīts, ka iestāde, vērtējot kritiski svarīgas vai būtiskas funkcijas, ņem vērā klimata pārmaiņu ietekmi uz šo pakalpojumu sniegšanu.⁸⁵ Tiek sagaidīts, ka šā novērtējuma rezultāts, ja tas būtiski ietekmē kādu no iestādes darbības jomām vai operācijām, tiek atspoguļots iestādes darbības nepārtrauktības plānā.

9.2. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes ņem vērā, cik lielā mērā aktivitātes, ko tās veic, palielina nākotnes reputācijas kaitējumu vai saistību risku. Pamatojoties uz EBI pamatnostādņiem, visi attiecīgie riski jāiekļauj iestādes risku pārvaldības sistēmā, pienācīgi ņemot vērā gan finanšu, gan nefinanšu riskus, t.sk. reputācijas risku.⁸⁶ Reputācijas risks var rasties ātri un strauji ietekmēt uzņēmumus. Iestādes, kas saistītas ar vides vai sociālajām pretrunām (jeb, plašākā nozīmē, iestādes, par kurām tiek uzskatīts, ka tās uzņēmējdarbībā pienācīgi nenovērtē vides aspektus), varētu saskarties ar reputācijas risku sakarā ar tirgus dalībnieku noskaņojuma pārmaiņām attiecībā uz vides un klimata pārmaiņu riskiem. Līdzīgi tiek sagaidīts, ka iestādes, lai novērstu reputācijas risku, ko rada pretrunas saistībā ar to produktiem, paredz novērtēt investīciju produktu atbilstību labākajai starptautiskajai vai ES praksei, piemēram, ES Zaļo obligāciju standartam.⁸⁷

10. ielikums

ICAAP ietvertie reputācijas riski

ECB novēroja iestādi, kas savā iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesā ņem vērā reputācijas risku, ko izraisa vides, sociālie vai pārvaldības aspekti. Šī iestāde pakļauta ievērojamam reputācijas riskam, kas saistīts ar vides un sociālajiem faktoriem, jo tās uzņēmējdarbības modelis vērsts uz privāto uzņēmumu finansēšanu jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Tādējādi katrs šīs iestādes klients tiek klasificēts, pamatojoties uz potenciāli negatīvu vides, sociālo vai valdības aspektu līmeni. Iestādes klasifikācijas sistēma ietver četras riska kategorijas, sākot no "būtiskas" līdz

⁸⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par ārpalpojumu izmantošanu (EBA/GL/2019/02) 4. nodaļas 31. punktu.

⁸⁶ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību un risku pārvaldīšanu (EBA/GL/2017/11) 136. pantu.

⁸⁷ Kredītiestādēm, kas sniedz portfeļa pārvaldīšanas un/vai finanšu konsultācijas, turklāt jānodrošina atbilstība informācijas atklāšanas prasībām, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra Regulā (ES) Nr. 2019/2088 par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē, kas tiks sīkāk izklāstīti gaidāmajos tehniskajos standartos.

"minimālai vai neesošai" nelabvēlīgai vides, sociālo vai valdības aspektu ietekmei. Iestāde piešķir kapitāla apjomu, kas līdzvērtīgs klientu skaitam katrā no riska kategorijām. Katrā riska kategorijā noteikta kapitāla prasība katram klientam, t.i., klientam ar augstāku riska klasifikāciju iestāde pieprasa lielāku kapitāla apjomu.

6.4. Tirgus risku pārvaldība

10. sagaidāmā darbība

Iestādes tiek aicinātas nepārtraukti monitorēt ar klimatu un vidi saistīto faktoru ietekmi uz to pašreizējām tirgus risku pozīcijām un uz to nākotnes ieguldījumiem un izstrādāt stresa testu scenārijus, kas ietver klimata pārmaiņu un vides riskus.

Saskaņā ar CRD 83. pantu kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka tiek ieviesta politika un procesi, ar ko var apzināt, mērīt un pārvaldīt visus būtiskos tirgus risku avotus un izpausmes. Runājot par tirgus riska pārvaldību, tiek sagaidīts, lai iestādes ņemtu vērā, ka vides un klimata pārmaiņu riski varētu radīt iespējamus finanšu instrumentu (piemēram, vērtspapīru, atvasināto finanšu instrumentu), produktu un pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma pārmaiņas, kas attiecīgi ietekmētu to vērtību.⁸⁸ Iestādes, kas investē uzņēmumos, kuru uzņēmējdarbības modelis tiek uzskatīts par ekoloģiski neilgtspējīgu vai kuru ģeogrāfiskā atrašanās vieta atrodas fizisko risku iedarbības zonā, var skart investīciju vērtības kritums politikas pasākumu, tirgus noskaņojuma vai tehnoloģiju maiņu dēļ vai ārkārtas laikapstākļu, vai pakāpeniskas klimata situācijas pasliktināšanās rezultātā.

Vērtējot pakļautību tirgus riskam, tiek sagaidīts, ka iestādes iekļauj vismaz tos riskus, ko izraisa parāda vērtspapīri, kapitāla un ar kapitālu saistīti vērtspapīri regulatīvajā tirdzniecības portfelī, kā arī ārvalstu valūtas pozīcijas un preču riska pozīcijas gan tirdzniecības portfelī, gan netirdzniecības portfelī.

Turklāt tiek sagaidīts, ka vērtējumā tiek ņemtas vērā šādas tirgus riska apakš kategorijas, kas saistītas ar netirdzniecības portfeļa kredītriska starpības risku, ko izraisa pozīcijas, kas novērtētas patiesajā vērtībā un sākotnējo izmaksu vērtībā, un risku, ko izraisa kapitāla vērtspapīru riska darījumi.

Īpaši attiecībā uz netirdzniecības portfeļa pozīciju kredītriska starpības riska komponenti tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē kredītriska starpības nozīmīgumu starp visiem tirgus risku noteicošajiem faktoriem. Tas ir būtiski, ja ņem vērā, ka uzņēmumu, kuri darbojas sektoros, kas tiek uzskatīti par ekoloģiski neilgtspējīgiem un kuri neievieš visaptverošu ilgtspējīgu pārvaldības pieeju, emitētos finanšu instrumentus var skart spējš vērtības kritums. Līdzīgi regulāri jāmonitorē kapitāla vērtspapīru riska darījumu vērtība, lai noteiktu, vai pārmaiņas uztverē par to emitentu riska pakāpi, īpaši saistībā ar klimata pārmaiņu vides riskiem, nav negatīvi ietekmējušas to vērtību.

⁸⁸ Sk. arī ECB norādījumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 2. un 7. principu.

Tiek sagaidīts, ka iestādes, kas specializējas preču tirdzniecībā, pievērs īpašu uzmanību iespējamai slēptai ievainojamībai, t.sk. arī noteiktu preču, kas tiek uzskatītas par ekoloģiski mazāk ilgtspējīgām nekā citas preces, cenu vai vērtības svārstībām.

Turklāt iestādēm būtu ieteicams monitorēt, kā valdības, kuru riska darījumiem iestādes pakļautas valdības obligāciju turējumu veidā, var ietekmēt pārejas un fiziskie riski.

Ņemot vērā tirgus aktivitāšu konkrētās iezīmes parasti var piemērot iekšējos stresa testus, lai labāk izprastu un novērtētu klimata pārmaiņu risku ietekmi uz iestādes tirdzniecības portfeli un netirdzniecības portfeli. Tiek sagaidīts, ka iestādes veic rūpīgu stresa testēšanas programmu. Tiek sagaidīts, ka šādi iekšējie stresa testi līdztekus citiem riskiem palīdz mazināt klimata pārmaiņu un vides riskus.

6.5. Scenāriju analīze un stresa testēšana

11. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes, kuras pakļautas būtiskiem klimata pārmaiņu un vides riskiem, izvērtētu, vai tajās veiktie stresa testi ir pietiekami, un attiecīgi iestrādātu šos riskus savos bāzes scenārijos un nelabvēlīgas attīstības scenārijos.

ICAAP ietvaros tiek sagaidīts, ka iestādes ar stresa testu palīdzību veic speciāli pielāgotas un padziļinātas ievainojamības pārbaudes.⁸⁹ Stresa scenārijiem jāaptver visi būtiskie riski, kas var mazināt iekšējo kapitālu vai ietekmēt regulatīvos kapitāla rādītājus, un tie jāizmanto iestādes stresa testēšanas programmas ietvaros gan ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas kontekstā. Attiecībā uz fizisko risku tiek sagaidīts, ka iestādes apsver scenāriju izmantošanu, kuri atbilst zinātnisko atziņu tendencēm klimata pārmaiņu jomā, piemēram, IPCC vai IEA scenārijus. Visi šie aspekti atbilstoši jāatspoguļo iestādes ICAAP.⁹⁰ Veicot scenāriju analīzi un stresa testēšanu attiecībā uz klimata pārmaiņu un vides riskiem tiek sagaidīts, ka tiek apsvērti vismaz šādi aspekti:

- kā iestādi var ietekmēt fiziskais un pārejas risks;
- kā klimata pārmaiņu un vides riski var attīstīties saskaņā ar dažādiem scenārijiem, ņemot vērā, ka šie riski var nebūt pilnībā atspoguļoti vēsturiskajos datos;
- kā klimata pārmaiņu un vides riski var realizēties īstermiņā, vidēja termiņā un ilgtermiņā atkarībā no izmantotā scenārija.

⁸⁹ Sk. EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES (EBA/GL/2017/11) 140. un turpmākos pantus un EBI pamatnostādņu par ICAAP un ILAAP informāciju, kas vāka UPNP nolūkiem (EBA/GL/2016/10), 5.4 un 6.5. nodaļu.

⁹⁰ Sk. CRR 73. pantu.

Tiek sagaidīts, ka iestādes definē pieņēmumus savam riska profilam un individuālo specifikāciju, kā arī ņem vērā vairākus scenārijus, pamatojoties uz dažādu pieņēmumu kombinācijām. Tiek sagaidīts, ka iestādes kapitāla plānošanas ietvaros novērtē kapitāla pietiekamību ticama bāzes scenārija gadījumā un konkrētajai iestādei atbilstošu nelabvēlīgu scenāriju gadījumā.

Nelabvēlīgajos scenārijos iestādei būtu jāietver ārkārtējas, taču ticamas norises ar pienācīgi smagu ietekmi uz regulējumā noteiktajām obligātajām prasībām.

Saskaņā ar ECB norādījumiem par ICAAP tiek sagaidīts, ka normatīvā perspektīva aptver vismaz trīs gadu ilgu nākotnes periodu. Tiek sagaidīts, ka iestādes savā stratēģiskajā plānošanā proporcionālā apmērā ņem vērā norises laika posmā pēc šī minimālā perioda, ja paredzams, ka tām būs būtiska ietekme.⁹¹ Tiek sagaidīts, ka iestādes apsver iespēju noteikt ilgāku laika periodu klimata pārmaiņu un vides riskiem, ņemot vērā iespējamību, ka tie visdrīzāk īstenosies vidējā termiņā un ilgtermiņā. Ilgāki laika periodi īpaši varētu atspoguļoties ekonomiskās perspektīvas stresa testēšanā.

Tāpat tiek sagaidīts, ka iestādes ņem vērā klimata pārmaiņu ietekmes nozīmīgumu uz to uzņēmējdarbības virzieniem, izstrādājot atveseļošanas plānošanas procesu scenārijus. Kā norādīts Banku atveseļošanas un neregulējuma direktīvā⁹², visaptveroša atveseļošanas plāna izstrādei iestādēm jāaplūko dažādi makroekonomiskās un finanšu spriedzes scenāriji. Tiek sagaidīts, ka iestādes testē atveseļošanas iespējas, izmantojot šos scenārijus, lai noteiktu šo iespēju efektivitāti šādos gadījumos.

6.6. Likviditātes riska pārvaldība

12. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes novērtētu, vai būtiskie klimata pārmaiņu un vides riski varētu izraisīt neto naudas aizplūdi vai likviditātes rezervju sarukumu, un ja tā, iestrādātu šos faktorus savā likviditātes risku pārvaldības un likviditātes rezervju apjoma noteikšanas procesā.

Saskaņā ar CRD 86. panta 1. punktu tiek sagaidīts, ka iestādēm ir stabilas stratēģijas, politika, procesi un sistēmas, lai noteiktu, novērtētu, pārvaldītu un uzraudzītu likviditātes risku atbilstīgos periodos, tā, lai nodrošinātu, ka iestādes saglabā atbilstīgus likviditātes rezervju līmeņus.

⁹¹ Sk. ECB norādījumu par iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) 44. punktu un 22. zemsvītras piezīmi.

⁹² Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīvas 2014/59/ES, ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atveseļošanas un neregulējuma režīmu (BRRD), 5. panta 6. punktu.

Lai nodrošinātu drošu likviditātes riska pārvaldību, tiek sagaidīts, ka iestādes apsver klimata pārmaiņu un vides risku tiešo un netiešo ietekmi uz to likviditātes pozīciju.^{93 94} Tādējādi tiek sagaidīts, ka iestādes novērtē, vai klimata pārmaiņu un vides riski varētu būtiski ietekmēt neto naudas aizplūdi vai likviditātes rezerves. Ja tiek uzskatīts, ka vērojama būtiska ietekme, iestādēm vajadzētu to iekļaut likviditātes risku pārvaldības un likviditātes rezervju apjoma noteikšanas procesā. Tiek sagaidīts, ka šādu novērtējumu veic, piemērojot uz nākotni vērstu pieeju gan ierastos darbības apstākļos, gan spriedzes apstākļos, un ka īpaši tiek ņemti vērā smagi, bet ticami scenāriji, kas var īstenoties vienlaikus, pievēršot uzmanību galvenajiem ievainojamības aspektiem. Piemēram, iestādēm vajadzētu apsvērt iespēju, ka vienlaikus ar klimata pārmaiņu un vides risku īstenošanos varētu izveidoties kombinēta idiosinkrātiska un tirgus stresa situācija. Turklāt iestādēm vajadzētu apsvērt, kā to likviditātes pozīciju varētu ietekmēt klimata pārmaiņu vai vides risku īstenošanās, kas ietekmē to likviditātes rezervju vērtību. Iestādes arī varētu apsvērt šādu risku ietekmi uz reģionālajām likviditātes pozīcijām, piemēram, vietējo valūtu pozīcijām, kā arī potenciālos operatīvos un citus likviditātes nodrošināšanas traucējumus reģionos, kuros īstenojušies klimata pārmaiņu vai vides riski.

⁹³ Smaga fiziska notikuma tiešā rezultātā klienti, iespējams, izņems naudu no kontiem, lai finansētu nodarītā kaitējuma novēršanu, liekot iestādei pārdot lielu aktīvu apjomu, lai segtus šīs aizplūdes (sk. *Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks* ("Norādījumu paziņojums par pieeju ilgtspējas riskiem"), *BaFin*, 2020. gads, 18. lpp). Netieši bankas, kuru bilances varētu ietekmēt kredītriski un tirgus riski, varētu nespēt refinansēt savu darbību, kas, iespējams, novestu pie spriedzes starpbanku kredītu tirgū (sk. *The Green Swan* ("Zajais gulbis"), SNB, 2020. gads, 28. lpp.). Turklāt fizisko un pārejas risku izraisīto makroekonomisko šoku rezultātā varētu palielināties banku likviditātes risks, sašaurinot, piemēram, investējamo vērtspapīru klāstu.

⁹⁴ Īpaši sk. 2018. gada novembra ECB norādījumu par iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu (ILAAP) 4. principa iv) punktu.

7. Uzraudzības gaidas attiecībā uz informācijas atklāšanu

Lai veicinātu finanšu iestāžu caurredzamību un sekmētu finanšu tirgu pienācīgu darbību, nepieciešama piekļuve informācijai.⁹⁵ Tāpēc Eiropas tiesiskajā regulējumā noteiktas informācijas atklāšanas prasības, lai būtu pieejama būtiskākā informācija par iestādes kapitālu, riskiem un riska darījumiem, kas ļautu pienācīgi informēt tirgus dalībniekus. Informācijas atklāšana par klimata pārmaiņu riskiem ļauj tirgus dalībniekiem veikt uz informāciju vairāk balstītus fizisko un pārejas risku novērtējumus. Tas savukārt uzlabos iestāžu un investoru izpratni par klimata pārmaiņu finansiālo ietekmi.

Jānorāda, ka ES iestādes panākušas politisku vienošanos izstrādāt ES līmeņa ilgtspējīgu ieguldījumu klasifikācijas sistēmu jeb taksonomiju. Turpmāk iestādes, uz kurām attiecas direktīva par nefinansiālas informācijas sniegšanu, tiks aicinātas nodrošināt papildu caurredzamību par to, ciktāl to aktivitātes uzskatāmas par ekoloģiski ilgtspējīgām.⁹⁶ Līdzīgi jānorāda, ka Eiropas Komisija plāno izvērtēt direktīvu par nefinansiālas informācijas sniegšanu kā daļu no stratēģijas stiprināt ilgtspējīgu ieguldījumu pamatus.^{97 98}

Informācijas atklāšanas politika un procedūras

13. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, lai iestādes savu regulatīvo informācijas pārskatu sniegšanas ietvaros publicētu pamatotu informāciju un svarīgākos rādītājus par klimata pārmaiņu un vides riskiem, kurus tās uzskata par būtiskiem, kā minimums, nodrošinot atbilstību Eiropas Komisijas Pamatnostādnēm par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu.

13.1. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes informācijas atklāšanas politikā norāda būtiskākos apsvērumus, kas ir to klimata pārmaiņu un vides risku būtiskuma novērtējuma pamatā, kā arī informācijas atklāšanas biežumu un veidus. CRR 431. un turpmākie panti pieprasa iestādēm darīt publiski pieejamu specifisku informāciju, kas ir būtiska, bet nav aizsargājama vai konfidenciāla. CRR 432. pantā noteikts, ka informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt

⁹⁵ Sk. EBI pamatnostādņu par būtisku, aizsargājamu un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu III sadaļu.

⁹⁶ Sk. priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai (14970/19).

⁹⁷ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra direktīvu 2014/95/ES, ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz noteiktu lielu uzņēmumu un grupu nefinanšu un daudzveidības informācijas atklāšanu.

⁹⁸ Lielajām iestādēm, kuru emisijas iekļautas publiskajos sarakstos, ar 2022. gada jūniju būs jāatklāj informācija arī par vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem saskaņā ar CRR2 449.a pantu.

vai ietekmēt ekonomisko lēmumu pieņemšanu.⁹⁹ Tāpēc iestādēm "jāapstiprina politika, kā novērtēt atklātās informācijas atbilstību, tostarp informācijas pārbaudes kārtību un publicēšanas regularitāti".¹⁰⁰ Tiek sagaidīts, ka šādā informācijas atklāšanas politikā norādīts, kādā veidā tiek novērtēts klimata pārmaiņu risku būtiskums.¹⁰¹ Šajā nolūkā EBA pamatnostādnēs norādīts, ka "lai novērtētu informācijas būtiskumu, iestādēm jāpievērš pastiprināta uzmanība ne vien uzņēmējdarbības modelim, ilgtermiņa stratēģijai un vispārējam riska profilam, bet arī ekonomiskās un politiskās vides ietekmei, pieņemtajai informācijas nozīmībai attiecībā uz lietotājiem un informācijas saistībai ar jaunākajām riska un informācijas atklāšanas nepieciešamības tendencēm."¹⁰²

Pamatojoties uz EBI pamatnostādnēm, nav noteikta vienota būtiskuma robežvērtība.¹⁰³ Tāpēc tiek sagaidīts, ka klimata pārmaiņu risku būtiskuma novērtēšanu veic, izmantojot gan kvalitatīvo, gan kvantitatīvo informāciju, atbilstoši ņemot vērā reputācijas un saistību riskus saistībā ar iestādes ietekmi uz klimatu un vidi. Iestādēm arī tiek atgādināts par Eiropas Komisijas ieteikumu priekšlaicīgi nenovērtēt klimata pārmaiņu riskus kā nebūtiskus to ilgtermiņa rakstura dēļ.¹⁰⁴ Iestādēm tiek atgādināts, ka informācijas atklāšana par būtiskiem riskiem jāveic saskaņā ar CRR 433., 434. un 434.a pantu.

13.2. sagaidāmā darbība

Ja iestāde uzskata, ka klimata pārmaiņu riski ir nebūtiski, tiek sagaidīts, ka iestāde šo spriedumu dokumentē ar novērtējuma pamatā esošo pieejamo kvalitatīvo un kvantitatīvo informāciju. Saskaņā ar CRR 432. panta 1. punktu informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt tāda lietotāja novērtējumu vai lēmumu, kurš šo informāciju izmanto ekonomiska lēmuma pieņemšanai. Turklāt EBI pamatnostādnēs norādīts, ka, ja iestāde nolemj neatklāt informāciju vai prasību kopumu nebūtiskuma dēļ, tai šis fakts skaidri jānorāda.¹⁰⁵

13.3. sagaidāmā darbība

Atklājot būtiskus skaitļus, rādītājus un mērķus, tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj vai sniedz atsauci uz attiecīgo metodoloģiju, definīcijām un kritērijiem.¹⁰⁶ Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad iestādes apņemas pildīt ar klimata pārmaiņām un vidi saistītus mērķus – tādā gadījumā ECB sagaida, ka iestādes sniedz visaptverošu pārskatu par visas vienības ietekmi kopumā. ECB novērtējusi, ka šobrīd atklātā

⁹⁹ Šajā sadaļā aprakstītās gaidas attiecas vienīgi uz iestāžu regulējumā noteiktajām informācijas atklāšanas prasībām un nekādā veidā nav attiecināmas uz esošajiem grāmatvedības standartiem.

¹⁰⁰ Sk. CRR 431. panta 3. punktu.

¹⁰¹ Saskaņā ar CRR 431. panta 3. punktu un kā izklāstīts EBI pamatnostādnēs, būtiskuma jēdziens nozīmē nepieciešamību atklāt informāciju, kas netiek skaidri prasīta saskaņā ar konkrētiem CRR noteikumiem.

¹⁰² Sk. arī EBI pamatnostādnēs par būtisku, aizsargājamo un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu, 17. lpp.

¹⁰³ Sk. arī EBI pamatnostādnēs par būtisku, aizsargājamo un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu, 2. lpp.

¹⁰⁴ Sk. Eiropas Komisijas Pamatnostādnēs par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu.

¹⁰⁵ Sk. 19. punktu EBI pamatnostādnē par būtisku, aizsargājamo un konfidenciālu informāciju un par atklāšanas regularitāti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 432. panta 1. punktu, 432. panta 2. punktu un 433. pantu.

¹⁰⁶ Saskaņā ar CRR 432. panta 1. punktu "informāciju uzskata par būtisku, ja tās neatklāšana vai nepareizs izklāsts varētu mainīt vai ietekmēt tāda lietotāja novērtējumu vai lēmumu, kurš šo informāciju izmanto ekonomiska lēmuma pieņemšanai".

informācija ir neviendabīga un nepilnīga, dažos gadījumos galveno uzmanību pievērš saistībām finansēt (nefinansēt) noteiktas aktivitātes, nepietiekami skaidri norāda izmantotās robežvērtības un portfeļus, uz ko tās attiecas. Lai gan iestādes tiek aicinātas īstenot ar klimata pārmaiņām un vidi saistītus mērķus, tiek arī sagaidīts, ka tās sniedz ar to saistītu visaptverošu un pamatotu informāciju. Tiek sagaidīts, ka iestādes, kas uzņemušās saistības pārtraukt vai ierobežot noteiktu nozaru vai aktivitāšu finansēšanu, pieņemot specifisku finansēšanas politiku, atklāj attiecīgās aktivitātes un ar to saistīto mērķu definīciju termiņu un neizpildīto apjomu ģeogrāfisko apgabalu daļījumā. Tiek arī sagaidīts, ka iestādes ziņo par šo mērķu īstenošanā panākto progresu, iekšējo monitoringa pārvaldību, kā arī visiem atbilstīgajiem metodoloģiskajiem aspektiem, īpaši kritērijiem, kas izmantoti, lai identificētu finansējuma politikas aptvertos darījuma partnerus un attiecīgo darījuma attiecību tvērumu. Tiek arī sagaidīts, ka iestādes ņem vērā visus darbības virzienus un to riska darījumus kopumā, sniedzot pārskatu par vides aizsardzības mērķu īstenošanu.

1. attēls

Ar klimatu saistītās informācijas atklāšanas darba grupas ieteikumi

Pārvaldība	Stratēģija	Riska pārvaldība	Rādītāji un mērķi
Sniedziet informāciju par organizācijas pārvaldību saistībā ar klimata pārmaiņu riskiem un iespējām.	Sniedziet informāciju par klimata pārmaiņu risku un iespēju faktisko un potenciālo ietekmi uz organizācijas darbību, stratēģiju un finanšu plānošanu (ja šī informācija ir būtiska).	Sniedziet informāciju, kā organizācija identificē, novērtē un pārvalda klimata pārmaiņu riskus.	Sniedziet informāciju par rādītājiem un mērķiem, kas tiek izmantoti, lai novērtētu un pārvaldītu būtiskos klimata pārmaiņu riskus un iespējas (ja šī informācija ir būtiska).
Ieteicamā informācija			
<p>a) Aprakstiet valdes īstenošanu klimata pārmaiņu risku un iespēju pārraudzību.</p> <p>b) Aprakstiet vadības lomu klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanā un pārvaldīšanā.</p>	<p>a) Aprakstiet organizācijas konstatētos klimata pārmaiņu riskus un iespējas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā.</p> <p>b) Aprakstiet klimata pārmaiņu risku un iespēju ietekmi uz organizācijas uzņēmējdarbību, stratēģiju un finanšu plānošanu.</p> <p>c) Aprakstiet organizācijas stratēģijas noturību, ņemot vērā dažādus klimata pārmaiņu scenārijus, t.sk. scenāriju, kurā temperatūra paaugstinās par 2°C vai mazāk.</p>	<p>a) Aprakstiet procesus, ko organizācija izmanto, lai identificētu un novērtētu klimata pārmaiņu riskus.</p> <p>b) Aprakstiet procesus, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus.</p> <p>c) Aprakstiet, kā klimata pārmaiņu risku identificēšanas, novērtēšanas un pārvaldīšanas procesi iekļauti organizācijas vispārējā risku pārvaldībā.</p>	<p>a) Atklājiet informāciju par organizācijas izmantotajiem rādītājiem klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanai saskaņā ar tās stratēģiju un risku pārvaldīšanas procesu.</p> <p>b) Atklājiet siltumnīcefekta gāzu (<i>greenhouse gas</i>; SEG) emisiju 1. veidu, 2. veidu un, ja nepieciešams, 3. veidu un ar to saistītos riskus.</p> <p>c) Aprakstiet organizācijas izmantotos mērķus, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus un iespējas, kā arī šo mērķu īstenošanu.</p>

Avots: TCFD.

Par klimata pārmaiņām un vides riskiem atklātās informācijas saturs

13.4. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par finansiāli būtiskiem klimata pārmaiņu riskiem atbilstoši Eiropas Komisijas Pamatnostādnēm par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu. Šis papildinājums ietver Ar klimatu saistītās informācijas atklāšanas darba grupas (TCFD) ieteikumus un sniedz norādes saskaņā ar direktīvu par nefinansiālas informācijas sniegšanu. Gaidāmā informācijas atklāšana saistīta ar pieciem galvenajiem aspektiem – uzņēmējdarbības modeli, politiku un padziļinātās pārbaudes procesu, rezultātiem, riskiem un riska vadību un galvenos darbības rādītājus. Šajā saistībā iestādēm tiek atgādināts par ECB gaidām attiecībā uz to uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju, pārvaldību un risku vadību, kā noteikts šajos norādījumos.

13.5. sagaidāmā darbība

Konkrēti tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par iestādes SEG 1., 2. un 3. veida emisijām¹⁰⁷ attiecībā uz visu grupu. Iestādes tiek mudinātas ievērot detalizētu pieeju attiecībā uz oglekļa dioksīda emisijām, saglabājot atbilstību SEG protokolam¹⁰⁸, kā noteikts Eiropas Komisijas pamatnostādņu papildinājumos. Tas varētu nozīmēt, piemēram, katram projektam individuālu pieeju attiecībā uz lielo korporatīvo portfeļu oglekļa emisiju intensitāti un katram projektam individuālu pieeju attiecībā uz nekustamo īpašumu portfeļu faktiskā enerģijas patēriņa mērījumiem vai energoefektivitātes klasifikāciju. Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju vai sniedz norādes par izmantoto metodoloģiju un pieņēmumiem. Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par:¹⁰⁹

- ar oglekļa emisijām saistīto aktīvu procentuālo apjomu katrā portfelī (milj. euro) vai kā pašreizējās portfeļa vērtības procentuālo daļu un (pēc iespējas) šā apjoma vai procentuālās daļas uz nākotni vērstu labāko aplēsi visam plānošanas periodam;
- katra portfeļa oglekļa emisiju intensitātes vidējo svērto lielumu, ja dati ir pieejami vai iespējamas veikt pamatotas aplēses un (pēc iespējas) oglekļa emisiju intensitātes vidējā svērtā lieluma uz nākotni vērstu labāko aplēsi visam plānošanas periodam;
- riska darījumu apjomu darījuma partneru sektoru dalījumā un (pēc iespējas) šā apjoma uz nākotni vērstu labāko aplēsi visam plānošanas periodam;
- kredītriska darījumiem un nodrošinājuma apjomu aktivitātes vai nodrošinājuma ģeogrāfiskā novietojuma/valsts dalījumā, norādot tās valstis/ģeogrāfiskās atrašanās vietas, kas pakļautas pastiprinātam fiziskajam riskam.

13.6. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par galvenajiem darbības rādītājiem un galvenajiem riska rādītājiem, kas izmantoti stratēģijas noteikšanai

¹⁰⁷ ECB uzskata, ka 3. veida emisijas ietver ar iestādes aktīviem saistītās emisijas (finansētās emisijas).

¹⁰⁸ Sk. [Siltumnīcefekta gāzu protokolu](#).

¹⁰⁹ Sk. Eiropas Komisijas Pamatnostādņu par nefinansiālas informācijas sniegšanu: papildinājums par klimatiskās informācijas sniegšanu 1. pielikumu.

un risku pārvaldībai, kā arī pašreizējos rezultātus attiecībā uz šo rādītāju

Īstenošanu. Atbilstoši Eiropas Komisijas pamatnostādņu papildinājumiem un EBI galvenajiem politikas paziņojumiem tiek sagaidīts, ka iestādes atklāj informāciju par izmantotajiem rādītājiem, t.sk. atbilstošos mērķus un iestādes pašreizējos rezultātus attiecībā uz šo mērķu īstenošanu. Tiek sagaidīts, ka iestāde, izmantojot iepriekšminētos rādītājus, apraksta tās stratēģijas īstermiņa, vidējā termiņa un ilgtermiņa noturību attiecībā uz dažādiem klimata pārmaiņu scenārijiem.

13.7. sagaidāmā darbība

Tiek sagaidīts, ka iestādes skaidri apsver nepieciešamību atklāt turpmāku informāciju.

ECB mudina finanšu iestādes atklāt plašāku informāciju par vides riskiem, kam tās pakļautas. Galu galā finanšu iestādes apdraud dažādu vides faktoru izraisīti riski, piemēram, ūdens resursu spriedze, bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, resursu trūkums un piesārņojums. Tā kā ar to saistītās informācijas atklāšanas sistēmas un tirgus dalībnieku vajadzības strauji attīstās, iestādēm tiek ieteikts aktīvi uzlabot informācijas atklāšanu.

11. ielikums

Novērotā prakse: pārskats par informācijas atklāšanas saskaņošanu ar TCFD ieteikumiem

ECB novēroja banku, kas sniedz shematiskas norādes par atbilstību konkrētiem TCFD ieteikumiem. Tas nosaka iestādes atklātās informācijas attiecīgo un konkrēto nodaļu struktūru, kas atbilst TCFD ieteikumiem.

A tabula

Vienkāršota kopsavilkuma tabula

Kategorija	TCFD ieteikumi	Norāde uz iestādes atklāto informāciju
Pārvaldība	a) Aprakstiet valdes īsteno to klimata pārmaiņu risku un iespēju pārraudzību.	X dokuments, ABC lappuse
	b) Aprakstiet vadības lomu klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanā un pārvaldīšanā.	X dokuments, ABC lappuse
Stratēģija	a) Aprakstiet organizācijas konstatētos klimata pārmaiņu riskus un iespējas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā.	Y dokuments, ABC lappuse
	b) Aprakstiet klimata pārmaiņu risku un iespēju ietekmi uz organizācijas uzņēmējdarbību, stratēģiju un finanšu plānošanu.	Y dokuments, ABC lappuse
	c) Aprakstiet organizācijas stratēģijas noturību, ņemot vērā dažādus klimata pārmaiņu scenārijus, t.sk. scenāriju, kurā temperatūra paaugstinās par 2°C vai mazāk.	X dokuments, ABC lappuse
Risku pārvaldība	a) Aprakstiet procesus, ko organizācija izmanto, lai identificētu un novērtētu klimata pārmaiņu riskus.	Z dokuments, ABC lappuse
	b) Aprakstiet procesus, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus.	Z dokuments, ABC lappuse
	c) Aprakstiet, kā klimata pārmaiņu risku identificēšanas, novērtēšanas un pārvaldīšanas procesi iekļauti organizācijas vispārējā risku pārvaldībā.	Z dokuments, ABC lappuse
Rādītāji un mērķi	a) Atklājiet informāciju par organizācijas izmantotajiem rādītājiem klimata pārmaiņu risku un iespēju novērtēšanai saskaņā ar tās stratēģiju un risku pārvaldīšanas procesu. Aprakstiet procesus, ko organizācija izmanto, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus.	X dokuments, ABC lappuse
	b) Atklājiet SEG emisiju 1. veidu, 2. veidu un, ja nepieciešams, 3. veidu un ar to saistītos riskus.	X dokuments, ABC lappuse
	c) Aprakstiet organizācijas izmantotos mērķus, lai pārvaldītu klimata pārmaiņu riskus un iespējas, kā arī šo mērķu īstenošanu.	Y dokuments, ABC lappuse

Atsauces

ACPR, "Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks", 2019.

BaFin, "Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks", 2019.

DNB, "Waterproof? An exploration of climate risks for the Dutch financial sector", 2017.

DNB, "An energy transition risk stress test for the financial system of the Netherlands", 2018.

DNB, "Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector", 2019.

DNB, "Integration of climate risk considerations into institutions' risk management", Good Practice document, 2019.

EBA, "Action Plan on Sustainable Finance", 2019.

ECB, "Financial Stability Review", May 2019.

EEA, "Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report", 2012.

ESRB, "Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk", 2016.

IRENA, "Stranded assets and renewables. How the energy transition affects the value of energy reserves, buildings and capital stock", 2017.

NGFS, "A call for action: Climate change as a source of financial risk", 2019.

NGFS, "Technical Supplement to the First Comprehensive Report", 2019.

NGFS, "Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision", forthcoming.

NGFS, "Requirements for scenario-analysis", forthcoming.

OECD, "Guidelines for Multinational Enterprises", 2019.

OECD, "The economic consequences of climate change", 2015.

OECD, "Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting: Key considerations for institutions implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises", 2019.

TCFD, "Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities", 2017.

© Eiropas Centrālā banka, 2020

Pasta adrese: 60640 Frankfurt am Main, Germany

Tālrunis: +49 69 1344 0

Interneta vietne: www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.